

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Günün görevi:
Kıran kırana demokrasi savaşı!
Yıl:11, Sayı:262, 9 Temmuz 1984

MHP'lileştirme çabalarına herkes karşı çıkıyor ama çıkarken kendi kimliğini de açık ediyor.

Sosyal demokrasinin demokratlığı bu kadar olur

İstanbul Sağmalcılar'da bir devrimci daha, Dev-Sol'dan Halil Telci açlık grevinde can verdi. Çeşitli cezaevlerinde açlık grevlerinin yanısıra üç aydır görüş ve avukat boykotu da sürüyor.

Fatsa'da çatışma oldu. "Teslim ol" emrine uymayan üç Dev-Yol militanı kurşunlandı.

Türkiye'de savaş rüzgarları esiyor. Burjuvazinin de kabul ettiği gibi, "ülkede yaygın bir gayri memnuniyet mevcuttur". (Nazlı Ilıcak, *Tercüman,* 27 Haziran 1984) Gayri memnuniyet, yalnızca mevcut olmakla kalmamakta, giderek artan ölçüde, açık yığınsal savaşıma dönüşme olasılığını taşımaktadır.

Bununla bağlı olarak burjuvazi içindeki ilişkiler ve çelişkiler de, duruma göre oldukça ilginç biçimler alıyor.

Sağ burjuva odaklar, "sol" burjuva odakları "demokrasinin elden gitmesiyle" tehdit ediyorlar, böylece uslandırıyorlar. Bu tehdit, MHP'lileşmeyi de, ordunun yeniden yönetimi almasını da içeriyor. *Tercüman* gazetesi, hem ANAP içindeki iktidar kavgasında MHP'lilere arka çıkıyor, hem ANAP'ı yer yer Evren'e "şikayet" ederek orduyu yeniden kapıda bekleyen bir tehlike olarak gösteriyor, hem de DYP'ye yedek destek veriyor.

Özellikle son zamanlarda, *Tercüman*'ın dedikleri yapılmazsa sanki eylül ya da aralık ayında birşeyler olabilirmiş gibi bir hava yaratılıyor. Belirli bir tarihe kadar beklemekten (?) söz ediliyor. Özal da bu havaya tanıklık edici yönde davranıyor.

Bu tür yollardan, sağ burjuva odaklar, "sol" burjuvaları, burjuva anlamda "sol" olmaktan bile vazgeçirmeyi umuyorlar ve pek başarısız da olmuyorlar. SODEP, olmayan kişiliğini, üstelik tam kongre öncesinde, artık hepten askıya aldı. "Demokrasi uğruna Özal'a destek vermek gerekiyor, yoksa tokadı yiyen Özal değil demokrasi olacak" diyor. Teoman Erel, Özal'ın devamından başka çare yok diyor. Mehmet Barlas 5 yıllık planı bahane ederek, daha Özal'ın iktidarı yeni başladı sayılır ve 4,5 yılı var, diyor.

"Sol" burjuvalarımız, kendi sağ cenahlarından gelen tehditleri afiyetle yiyorlar ama yer yer onlar da ötekileri, devrim "tehlikesi"ni göstererek hizaya sokmaya çalışıyorlar. Gelgelelim sonuçta, "sol" burjuvalar vargüçle Özal'ı destekledikleri, düzgün muhalefet yapmayı bile bir kenara ittikleri için kazanan sağ cenah oluyor. Sol cenah devrim "tehlikesi"yle sağı korkutmaya çalışırken, doğası gereği kendi korkusuyla kendini de sindiriyor.

Bu arada "sol" burjuvalar, MHP'lileşme tehlikesine karşı da, tam kendi doğalarına yakışır bir "ideolojik savaşım" veriyorlar. Hititler konusu son zamanlarda bu "savaşımın" baş odaklarından, Ecevit de baş ideologlarından biri oldu.

Ankara'da MHP'li ANAP'lıların ağır bastığı bir belediyenin Hitit heykelini kaldırıp, yerine Malazgirt savaşını anlatan bir heykel koymaya kalkışması Ecevit'i haklı olarak kızdırmış. Bunun üzerine Ecevit *Nokta*'da upuzun bir yazı döşendi. Haklı çıkış noktası dışında, yazıdaki fikirler tek sözle iğrençtir ve burjuvazinin en solunun bile artık ne denli sağ olduğunu kanıtlamaktadır.

Yazıda Ecevit, önce değişik soylardan ve ülkelerden gelen Hristiyan çocuklarının Osmanlı devşirme sistemiyle ne güzel de Türkleştirildiklerini anlatıyor ve "Türk gücünü dünyanın dört bucağına yaymada önemli bir etken oldular" diye övünüyor.

Ardından Atatürk'ten alıntılara geçiyor. Atatürk'ün Hititlere Eti Türkleri, Sümerlere Sümer Türkleri dediğini söylüyor. Türklerle yolları bile kesişmemiş insanlara Türk demek sanki büyük bir meziyetmiş gibi bunları söyledikten sonra, Atatürk'ten eşine ender raslanır bir "millet" tanımını aktarıyor.

Buna göre millet olabilmek, bir ahlak ve vicdan sorunuymuş. Kendine Türk diyenler Türk olurmuş. Bu nedenle Atatürk "ne mutlu Türk *olana*" vb. değil "ne mutlu Türküm *diyene*" demiş! Bırakalım Marksizm-Leninizmin bilimsel tanımını, Atatürk'ün verdiği, Ecevit'in pek sevdiği bu garip millet tanımı Hornby'nin Oxford sözlüğünün bile çok gerisinde, hatta dışında kalıyor.

Bir kez, "ne mutlu Türküm" diyenler haydi Türk sayılsınlar. Ama "ben Türk değilim" diyenler ne oluyor! Bugün Anadolu'da yaşayan milyonlarca Kürt bu topraklarda rahat yaşamak için ille de Türklüğü mü kabul edecek? Sonra Sümerlere, Hititlere siz kendinize Türküm diyor musunuz diye ne zaman sordunuz?

İkincisi, Ecevit'e göre bir medeniyete ya da bir halka vb. dost olmak için ille de bir kılıfını bulup onu da Türk kategorisine sokmak gerekiyor. Hitit anıtı dursun diyebilmek için onları da Türkleştiriyor. Bunu yaparak "ideolojik savaşım" verdiği faşistlere özde ideolojik yardım yapmış oluyor. Onlar diyorlar ki bizim meydanlarda yalnızca Türk anıtları durur. Hititler Türk değildir, bu anıt durmaz. Ecevit de yanıt diye, Hititler Türktür bu anıt durmalıdır diyor. Doğrusu, şöyle demektir:

Hititler Türk değildir ama bu anıt duracaktır. Bizim meydanlarımızda yalnızca Türk anıtları değil her halkın anıtları durur. Durmaz diyen kafatasçılara ise Türk de olsalar Türkiye'de yer yoktur!

Ne gezer Ecevit'ten böyle bir yanıt! Yazısında da sık sık dile getirdiği gibi, onun derdi "milletin ve devletin bölünmezliği", "bütünlüğü" vb. dir. Bunu sağlamak için Kürtlere de Türk demeyi "gerekli ve gerçekçi" buluyor, Kürtlere Türk diyebilmek için ise Sümerlere, Hititlere de Türk diyor. Herhalde Atatürk de aynı gerekçeyle, Oxford sözlüğünün bile dışında kalan o garip millet tanımını yapmıştı!

Celal Bayar geçenlerde durdu durdu yine "Türkiye için en büyük tehlike komünizmdir" dedi. Konumu gereği komünizmi "büyük tehlike" görmesi bir yana, demek ki komünizmi ufukta görüyor, seziyor. Gerçekten de öyledir. Burjuvazi artık en basit konularda bile bilimselliğini yitirmiş, tarihsel misyonunu çoktan bitirmiştir.

Cemile Çakmak

Artık şurada grev, burada yemek boykotu gibi küçük protestolar sıklaştı.

Küçük protest lar büyükl rin habercisidir

Arı fabrikası önünde toplanan kadın işçiler bütün gün örgü örerek patronu protesto ediyorlar

Bundan daha dört yıl önce, Türk-İş'i faşist devlet sendikasına dönüştürme özlemleri gündemdeydi. Şimdi ise, Türk-İş'ten bile bir çekinme, hatta korku vardır. Yoğun öfke dolu işçi yığınlarının, sınıf savaşlarında pişmiş deneyli ileri işçi kesimlerinin bir sendikada varolması, sendika yönetimi ne olursa olsun burjuvaziyi korkutuyor.

Bir yandan her türlü zorbalıkla, kendi koydukları uyuz yasa çerçevesinde bile toplu sözleşmelere engel çıkarıyorlar, sendikalara yetki vermiyorlar, öte yandan bölücü girişimlerini yoğunlaştırıyorlar. Yeni yeni gerici, faşist sendikalar, konfederasyonlar kurmaya kalkışıyorlar.

Bu tutumlar iki arada bir derede kalan Türk-İş yönetimini de zor durumda bırakıyor. Bazı demagojik karşı sözler etme, tehditler savurma gereksinimi doğuruyor. Özal ve MHP kökenli Çalışma Bakanı, Türk-İş'le görüşme konusunda öyle bir tavır takındılar ki, Türk-İş yönetimi Tandoğan meydanında miting yapacağına dair söylenti yaydı. Bunun üzerine görüşmeler başladı.

Görüşmeleri bir umut gibi göstermeye çalışıyorlar. Şimdi herşey 17 Temmuz'daki zirvede çözülecekmiş izlenimi vermeye çalışıyorlar. Ama bunun izlenimini bile vermek güçtür. Bıçak kemiğe dayanmak üzeredir.

Burjuvazi işçi sınıfımızın bugünüyle yarınıyla, sağlığıyla oynuyor.

İstanbul'da bir saya atölyesinde çıkan yangında can veren işçilerden 4'ü, 12-17 yaşlar arasında olan ve sigortasız, kötü koşullarda, açlık ücretiyle çalıştırılan genç kızlardı!

Öte yandan koşulların kötülüğü, ücretlerin düşüklüğü bir yana, hiç ücret ödenmemesi sorunu, işçileri açlıkla yüz yüze getiriyor. Bu durumu protesto etmek için Arı fabrikasının çoğu kadın olan işçileri fabrikanın önüne toplaştılar. Bütün gün örgü örerek işvereni protesto ettiler.

İşçiler arasında hava öyle gerginleşmiştir ki, son zamanlarda Sakıp Sabancı işçilere hoş görünmek için kendini "sosyalist" ilan ederken, Teoman Erel de yazılarında artık işçiler değil "işçi kardeşler" diyor. Herkes işçilerin dertlerinden söz ediyor! İşçi sınıfımız ise, dertlerine, devrimci sınıf savaşının dışında deva bulamayacağının bilinciyle hazırlanıyor.

S. Günbudak

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez

İçten bakış

Dostlar,
Bir süre önce benimle ilişkiye geçildi. Bu sürenin başından bu yana yaptığım gözlemleri, geçirdiğim aşamaları sizlere aktarmaya çalışacağım.

Öncelikle, eskiden *İşçinin Sesi* hakkında ne düşündüğümü anlatacağım. 1980 öncesinde, *İşçinin Sesi*'nin benim gözümde diğer siyasi çizgilerden farklı hiçbir yanı yoktu. *İşçinin Sesi*'ni küçük ve keskin bir gurup olarak tanımlıyordum. Böyle düşünmemde, bulunduğum bölgedeki *İşçinin Sesi* yanlılarının tutumu da rol oynadı. Teorik düzeyde de "devrimci durum"un varolduğuna inanmıyordum. Daha doğrusu asıl olarak "Ülkemizde devrimci durum vardır, ülkemiz patlamaya hazır bir bombadır, bizim bu bombanın fitilini ateşlememiz gerekiyor" düşüncesi bana yanlış geliyordu. Bana öyle geliyordu ki, önce sağlam bir temelde örgütlenmiş bir devrimci gücün varlığı gerekiyordu. O zamanlar benim gözümde böyle bir güç yoktu. Böyle bir güç olmanın gereklerini yerine getirmeye çabalayan bir örgütlenme de yoktu. Oldukça yaygın bir örgütlenmeye sahipmiş gibi gözüken bir örgütten ayrılmıştım. Bu örgütün örgütlenme düzeyini de iyi bildiğim için gelecek üstüne geçici bir umutsuzluğa kapılmıştım.

Öte yandan genel ve sürekli sorunumuz olan bilinç yetersizliğinin yarattığı sorunlar vardı. Bu yetersizlik doğal olarak, insanları bulundukları herhangi bir noktada, yapmaya çabaladıkları işin önemini ve büyüklüğünü unutmaya, bu işe hangi güzel amaçlarla başlamış olduklarını unutmaya götürüyordu.

Bunun en büyük nedeni, bu insanları örgütleyen örgütlerin izledikleri siyasetti. Bu siyasetlerin amacı, devrim için iyi örgütlenmiş insanlar yetiştirmek değil, örgüt için iyi örgütlenmiş, düşünerek üretmesine gerek olmayan insanlar yetiştirmekti. 1980 öncesi siyasi hareketler bunda oldukça başarılı oldular.

Yaşadığımız bu deneyimlerin sonucunda *İşçinin Sesi* hakkında görüşlerim değişmeye başladı. Değişime ne kadar açık, tarihin karşımıza çıkardığı hızla değişen olaylara ne kadar çabuk ayak uydurabilecek bir örgüt olduğunu gözledim. Dışarıdan yaptığım her gözlem olumluydu. Dışarıdan bakışım değişmeye, içeriden bakışa dönüşmeye başladı. Şimdi bu süreci yaşıyorum.

Fazla ayrıntıya girmek şu an için gereksiz. Bu mektuptan sonra ayrıntılara da girerek, karşıma çıkan sorunları yazmayı sürdüreceğim.

Yaz için bir program yapıyoruz. Ben üç ayrı çalışmanın içinde yer alacağım. İlki, benimle ilişkiye geçen arkadaşla yürüttüğüm çalışmadır. İkincisi, benim ilişkiye geçtiğim bir arkadaşla yapacağım çalışma olacak. Üçüncüsü, örgütsel bağımdan habersiz olan iki arkadaşla yapacağım genel bir eğitim çalışmasıdır. Tüm yoldaşlara selamlar.

Kemal Çağlar, Ankara

Özal'ın KİT operasyonu

Yoldaşlar,
Geçtiğimiz günlerde Özal hükümeti büyük bir operasyon yaparak 33 kanun hükmünde kararname ile, ayrıntılı olarak incelememiz gereken, önemli sonuçlar çıkarabileceğimiz bir yapı değişikliğine gitmiş bulunuyor.

Çıkarılan 33 kararnamenin bir bölümü Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetim, sorumluluk ve örgütlenme şemalarıyla ilgili. KİT'ler üzerinde burjuvazi o kadar çok tartıştı ki, bu bir kısır döngü haline geldi. Satalım mı, özel sektöre mi devredelim, müdürlere yetki verelim mi vermeyelim mi, hangi kanuna dahil edelim konuları üzerinde bir türlü "anlaşmaya" varılamadı.

Bilindiği gibi 24 Ocak kararlarının "anti-enflasyonist" programı KİT'lere verilen desteğin en aza indirilmesini, açık finansman yolunun kısılmasını ve KİT'lere de piyasa mekanizmasının koşullarını uygulamayı öngörüyordu. Ayrıca, 18 Haziran 1984'te yayınlanan kanun hükmündeki kararnamelerden önce uygulanan mevzuat, KİT'lerin, alanlarına göre değişik bakanlıklar tarafından denetimini sağlarken, Başbakanlığa sadece TRT'yi bağlıyordu. Yeni çıkan kararnamede ise 11 KİT Başbakanlığa bağlandı. Bunun dışında "bürokrasi operasyonu" diye adlandırılan girişimlerle birçok bakanlıklarda, çeşitli düzeylerde birçok genel müdürlük kaldırıldı ve yerine koordinasyon kurulları gibi, ilişkilerin ana damarını canlı tutacak mekanizmalar oluşturuldu.

Bu yapı değişikliği açık bir merkezileştirme çabasını ortaya çıkarıyor. KİT'ler gibi statüleri çok değişik ve bütçe üzerinde büyük bir "yük" oluşturan kurumlarda denetim doğrudan Başbakanlığa bağlanarak, daha merkezi bir mekanizma oluşturulmaya çalışılıyor.

Denetim mekanizmasının bu merkezileştirilmesi, tekellerin tuttuğu yerle birlikte ele alındığında ortaya çıkan durum açıktır: Bu yeni uygulama ile, tekelci devlet kapitalizminin pekiştirilmesi yönünde çok önemli bir adım daha atılıyor. Devlet aygıtı ile tekeller arasındaki bağlantı daha da merkezi ve dolaysız bir biçime dönüştürülüyor. Öte yandan, bu gelişim, Türkiye'de tekelci devlet kapitalizminin egemen olduğunu yadsıyan menşevik görüşleri bir kez daha çürüten, bizzat yaşamın verdiği önemli bir yanıt daha oluyor.

Direniş, Ankara

Burjuvazinin her alanda seçenekleri daralıyor

Türkiye'de konut sorunu yıllardır süregelen önemli bir sorundur. Türkiye burjuvazisi bu soruna hiçbir zaman çözüm getirememiştir, getiremez.

Şu son dönemlerde kiralar başını almış gidiyor. Bir de yeni taşınacaklar 1 yıllık peşin kira, 150-200 bin lira ödemek zorunda bırakılıyor. Günümüzde kira ödemek çok güçtür. Şimdi ise, yeni bir uygulamaya göre, konut fonundan, kendi evini yapana 500 bin lira kredi verileceği söyleniyor.

Asgari ücret 15 bin, kira 15-20 bin, ev yapmak veya almak ise 8-10 milyondur. Kendi evini yapana 500 bin lira kredi vermek, ev yapımına başlamanın olanağını bir kenara bırakın, birkaç kilo demir, çimento, kereste, çivi, vb. almaya ancak yeterlidir. Bunun dışında alınan kredinin faiziyle geri ödenmesi diye bir sorun da vardır. İşçiler, emekçiler 15-20 bin lira aylık gelirleriyle bu paranın faizlerini bile ödeyemezler. Burjuvazinin bu fonundan ne işçiler, ne emekçiler faydalanabilir.

Konut sorunu bir yana, burjuvazi gerçekte hiçbir alana çözüm getirememiştir, getirememektedir. Bütünüyle çıkmaz içindedir. Ekonomik bunalım, enflasyon gırtlağa dayanmıştır. Türkiye'de son 6 ayda enflasyon oranı %60'tır.

Böyle bir ortamda, faşizmin ve partilerinin iflası da gün geçtikçe daha iyi açığa çıkıyor. Faşizm çözülme sürecine girmiştir. ANAP kısa bir zaman içinde yığınların gözünden düşmüştür. "Ortaya çıkan gerçekler düşündürücüdür. Cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde siyasal seçenekler bu kadar kısıtlı, pahalılık bu kadar azgın ve hızlı yaşanmamıştır." *(Cumhuriyet,* Başyazı "Pahalılık ve Ötesi")

Ortaya çıkan gerçekler gerçekten de burjuvazi için düşündürücüdür. Hızla yükselen enflasyon oranı,yığınsal işsizlik, halkın alım gücünün düşmesiyle iyice daralan iç pazar, ekonominin iflası... ve faşizmin çözülme süreci. İşte böyle bir ortamda burjuvazi, siyasal seçeneklerinin iyice daralmasıyla da karşı karşıyadır. Sağda ve "sol"da "alternatif" aramanın peşindedir.

"Herşeyden önce bu gerçeğin bütünüyle anlaşılmasında sayısız yararlar vardır. Yoksa halkın tüm katmanlarının gün geçtikçe daha çok ezildiği bir ortamda iyimserlik türkülerini sürekli biçimde söyleyenler, gemi karaya oturduğu zaman ülkeyi bu kez seçeneksiz bırakacaklar ve boşluğa düşmek tehlikesiyle karşı karşıya geleceklerdir." *(agy)* Görüldüğü gibi burjuvazi ve yazarları da bu durumu giderek görmeye başlamaktadırlar. Ancak gördükleri halde söyleyemedikleri bir gerçek daha vardır: Ülke seçeneksiz değildir. Burjuvaziye, faşizme karşı alternatif işçi sınıfıdır, onun öncülüğünde devrimdir.

Eser Erdem, Hamburg

Devrimcilik gönüllü bir meslektir

Eskiden PKK'lı olan Enver Ata, bir PKK'lı tarafından, geçtiğimiz ay İsveç'te öldürüldü. Öldürülme nedeni, PKK'nın onu hain ilan etmesi, hain ilan edilme nedeni ise PKK'dan ayrılmış olmasıdır. Enver Ata'nın polis ajanı olmadığı, PKK'nın bile kabul ettiği bir olgudur.

Bu olay devrimciliğe tamamen ters düşmekte, siyasetin en düzeysiz türüne örnek oluşturmakta, devrimci hareket içinde son derece zararlı etkiler yaymakta ve PKK için de, durup düşünmesi gereken ciddi dersler taşımaktadır.

PKK'nın yaşamı içinde bu tür olaylara cunta öncesi yıllarda rastlanıyordu. Türkiye'nin devrim isteyen ama devrime gidemeyen ve bunun sıkıntısını taşıyan ortamında, PKK henüz yeni gelişmekte olan bir hareketken aynı tür olaylar sık sık oldu.

Aradan zaman geçtikçe PKK iyi bir gelişme eğrisi izledi. Gericilik döneminin olumsuz ortamına rağmen, bu dönemden kendi devrimci anlayışını derinleştirme yönünde yararlanabildi ve ciddi bir devrimci siyaset olma yolunda ilerledi. Ancak son zamanlarda eskinin artık aşılmış olması gereken geri ve çirkin yönleri yine ön plana çıkıyor. Bu çeşit olaylar, hele bugün ne PKK açısından anlaşılabilir, ne de devrimci harekete vereceği zarar açısından suskunlukla karşılanabilir.

PKK artık öğrenmiş olmak zorundadır ki, devrimcilik gönüllü bir meslektir ve bir devrimci örgüte giriş olduğu kadar, o örgütten çıkış da gönüllü bir irade sorunudur. Her harekette sorunlar çıkabilir ama çözebilmenin, sorunları aşıp ilerleyebilmenin ilk adımlarından biri kuşkusuz doğru çözüm yöntemlerini seçmektir. Oysa son aylarda *Serxwebun*'da menşeviklerin klasik, ajan provokatör diye karalama mantığını aratmayacak yazılar çıktı. İsveç'teki olay bu mantığın doğal bir ürünüdür.

Aynı günlerde aynı mantığın bir başka yerden bir başka örneği daha duyuldu. *Emeğin Sesi*'nin yazdığına göre Yunanistan'da menşevikler, aldıkları yerli destekle Lavriön kampında HK'lılara saldırdılar. Gerçekte, sınıf savaşımının özünde ideolojik bir savaşım olduğunu anlayamayan, düşünce ayrılıklarını karalama ya da fiziksel saldırıyla "çözmeye" çalışan küçük burjuva vulgar mantığa bir örnek daha verdiler. Bu olay da kınanması gereken bir olaydır.

Şimdi, PKK'nın yaptığı yanlışı anlama ve devrimci harekete bunu gösterme görevi vardır

Ancak bu arada, PKK eylem birliklerinden dışlanmamalıdır. Bu tutum, hem PKK için, hem de genel sol hareket için ilerleme sağlayacak tek yoldur.

İşçinin Sesi

ABD ekonomisinin hızlı büyümesi faiz hadlerini ve doların değerini yükseltiyor.
Bu ise borçlu ülkelere çifte darbe indiriyor.

Borçlar zirvesinin gösterdikleri

Latin Amerika komünistleri anti-emperyalistlik adına kendi burjuvazilerinin gölgesinden gitmemeli, emperyalizme büyük darbeyi indirecek devrim için kolları sıvamalıdır.

Latin Amerika'nın 11 borçlu ülkesi, Arjantin, Brezilya, Bolivya, Kolombiya, Dominik, Şili, Ekvator, Meksika, Peru, Uruguay ve Venezüela'nın maliye ve dışişleri bakanları, 21 Haziran'da Kolombiya'nın Cartagena kentinde bir zirve toplantısı yaptılar. Zirvenin konusu bu ülkelerin dış borçları idi.

Zirve, borçlular karteli kurarak büyük emperyalist ülkelere ders verme tehdidiyle toplandı. Ancak böyle bir karar alınmadı. Bu tehdit saklı tutularak, faiz oranlarının düşürülmesi, borç ödemelerinin, ihracat gelirlerinin belli oranına sınırlandırılması, bu ülkelerin ihracatını sınırlayan uygulamaların kaldırılması gibi istemleri içeren 17 maddelik bir bildirge imzalandı. Zirvede yapılan konuşmalarda "endüstrileşmiş ülkelerin yeni-sömürgeci borç siyaseti" şiddetle eleştirildi. Arjantin gibi, borçlar yüzünden içerde ciddi siyasal sorunlarla karşı karşıya olan ülkelerin "radikal" önerilerini, bazı başka ülkeler dengelediler. Öte yandan, Küba delegasyonu toplantıya katılacakken katılmadı.

Açıktır ki orta kuşak ile tepe kuşak arasında yoğun bir pazarlık sürmektedir. Bunu daha iyi anlamak için koşullara kısaca bakalım.

Dünya kapitalist ekonomisi son olarak 1980-1981 yıllarında derin bir devresel kriz yaşadı. Bu krizin etkileri çeşitli ülkelerde ve ülke topluluklarında farklı zamanlarda, farklı düzeylerde çıktı. Örneğin 1983 başından beri ABD ekonomisi hızlı bir iyileşme içindeyken Avrupa'da işler yeni yeni düzeliyor, Latin Amerika'da ise gerileme bütün şiddetiyle geçen yıl hâlâ sürmekteydi. Bu temelde bugün çok farklı yönlerde etki yapan çok çeşitli etkenler işlemektedir.

Arjantin'de İMF'yi protesto eden yığınlar

Biriken dış borçlar, Latin Amerika ülkelerinde "rejimi tehlikeye" sokacak boyutta sonuçlar vermeye başlamıştır. Borç veren ülkelerde ise bankacılık sistemi çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Son bir yılda ABD'nin 33 küçük bankası battı ve 8 büyük bankası "kurtarılmıştır". Batı bankalarının verdikleri borçlar, sermaye ve rezervlerinin 3 katıdır. Yani, önemli bir azınlık bu bankalardan para çekmeye kalksa, sistem çökebilir. Dolayısıyla, borç krizi iki taraflı etkileri olan bir olgudur ve şu anda her iki taraf açısından da birşeyler yapılması gerekiyor. İşte şimdi bunun pazarlığı sürüyor.

Orta kuşak, yüz yüze geldiği devrim "tehlikesini" pazarlıkta koz olarak oynarken, büyük emperyalist ülkeler, hem bu tehlikeyi, hem kendi bankacılık sistemlerinin çöküşünü önleyecek ama sonuçta kendilerini de kayıplı çıkarmayacak bazı adımlar atmaya hazırlar. Bu adımların yükünü paylaşma konusunda onlar da kendi aralarında bir pazarlık yürütüyorlar. İçiçe giren bu pazarlıklar yine haziran ayı içinde yapılan 7 emperyalist ülkenin Londra zirvesinde, Ortak Pazar ülkelerinin zirvesinde ve bu iki zirve arasındaki farklılıklarda da yansıdı.

Pazarlıklar, çelişkiler içinde de olsa, tarafların öznel istemleri açısından uzlaşmaya varılabilecek bir durum doğdu. Ancak sorun kapitalizmin çok değişkenli işleyişinin öznel istemlerle öyle kolayından denetim altına alınamamasında çıkıyor.

ABD ekonomisinin hızlı büyümesi, kredi talebini, faiz hadlerini ve doların değerini yükseltiyor. Hem faizin hem doların değerinin yükselmesi, borçlu ülkelere çifte darbe indiriyor. Öte yandan ABD'nin izleyegeldiği açık bütçe siyaseti de, faiz hadlerinin yükselmesini getiriyor. Ama, bankacılık sistemine yapılan ve yapılması yakında zorunlu olacak yardımlar, açık bütçe uygulamasını pekiştiriyor. Daha çok sayılabilir.

Nesnel düzeyde öylesine açmazlar beliriyor ki dünya daha bir krizden çıkmadan yeni ve daha derin bir kriz olasılığı, şimdiden günün konusu oldu. Gazetelerde "1985 çöküşü" başlıklı ve içerikli yazılar çıkıyor.

Böyle bir sistemin zayıf halkaları olan borçlu Latin Amerika ülkeleri, istedikleri kadar zirveler yapıp, büyük emperyalistleri kartel kurmakla vb. tehdit etsinler. Büyük emperyalist ülkelerin "en iyi niyetleri" bile onları "devrim tehlikesinden" kurtaramayabilir.

Latin Amerika zirvesinde, bu ülkelerin devrim korkusuyla tir tir titreyen burjuva yönetimlerinin, büyük emperyalistlerle kendi halkları arasındaki kaypak konumu çok güzel yansıdı. Latin Amerika'da komünistler, anti-emperyalistlik adına kendi burjuvazilerinin gölgesinde gitmemeli ve artık emperyalizme büyük darbeyi indirecek devrim için kollarını sıvamalıdırlar.

İtalyan Komünist Partisi, İtalya'nın en büyük partisi durumuna yükseldi.

İKP'nin seçim başarısı önemli bir ders taşıyor

Bu başarı, İtalyan Komünist Partisi'nin iktidardaki Sosyalist Parti'ye destek olmama, ona karşı sert bir muhalefet yürütme siyasetiyle doğrudan bağlıdır.

Berlinguer'in cenazesine katılım yığınsal oldu

İtalyan Komünist Partisi, Avrupa parlamentosu için yapılan seçimlerde, ilk kez, İtalya'nın en yüksek oyu alan partisi oldu. Bu durum, İtalyan Komünist Partisi'nin hükümetteki Sosyalist Partisi'ye destek olmama, ona karşı sert muhalefet yürütme siyasetiyle doğrudan bağlıdır. İKP'nin kendisinin genel konumu ne olursa olsun, bu durum önemli bir ders taşımaktadır.

Bilindiği gibi, 1979 yılına kadar İtalyan Komünist Partisi'nin seçimlerde aldığı oylar hızla yükseldi ve %34'e kadar çıktı. Ancak 1979 sonrasında oy oranında gerileme başladı. Parti bu durumu değiştirmek üzere arayış içine girdi ve sonuçta Sosyalist Parti'ye karşı daha sert bir siyaset izleme görüşü ağır bastı. Avrupa Parlamentosu seçimleri bu görüş için bir sınav niteliği taşıyordu. Nitekim, sınav başarılı oldu ve parti en büyük burjuva partisi Hristiyan Demokratlar'dan bile daha fazla oy aldı.

Sosyalist Parti'ye muhalefet siyasetinin savunucularından olan genel sekreter Enrico Berlinguer, seçim öncesinde, kampanya sırasında yaşamını yitirdi. Berlinguer'in ölümü milyonlarca partili ve sempatizanı sokaklara döktü. Cenaze, bir milyonu aşan katılımla, dev bir gösteri oldu. Bunun ardından seçim başarısı geldi ve bu kez Hristiyan Demokratların oyunu geçmiş olmayı kutlamak için koca kalabalık sokaklara döküldü. Şimdi, Berlinguer'in yerine, yine Sosyalist Parti'ye tam istim muhalefet görüşünü savunanlardan ve o görüşü savunduğu için Alessandro Natta seçildi.

Gerek seçimlerde izlenen siyaset ve seçim sonuçları, gerek Berlinguer'in ölümü ardından olanlar, önemli bir gerçeğin altını çiziyor. Sosyalist Parti'ye muhalefet, İtalyan Komünist Partisi'nin etkisini arttırmış ve oylarındaki azalma eğilimini geri çevirmiştir. Demek ki Avrupa'da yığınlar, demagojik soldan, çeşitli sosyal demokrat ve sosyalist partilerin içi kof sol konuşmalarından bıkmış, onlardan kesin çizgilerle ayrılan, hatta onlara tam istim muhalefet yürüten sol alternatif arıyor.

İtalyan Komünist Partisi, bu gerçeği yakalamış, bunu dikkate alan bir siyaset izlemiştir. Yüro komünizmin babası olan bu partinin yığınların gerçek sol arayışlarını derinlemesine karşılaması kuşkuludur. Ancak yüzeysel de olsa izlediği siyasetle elde ettiği başarı, kendi içinde çok öğreticidir. "Sol birlik" adına, komünist partilerin kendi sınırlarını bulandırmalarının ne denli zararlı olduğunu, bunun Avrupa'nın öteki birçok komünist partisinin oylarının gerilemesinde ne büyük rol oynadığını göstermektedir.

Öte yandan Sosyalist Parti'nin günahlarını paylaşan Fransız Komünist Partisi'nin oylarının gerilemesi de aynı olgunun farklı biçimde bir yansımasıdır. Bununla bağlı olarak Fransız Komünist Partisi içinde ciddi sorunlar giderek artmaktadır.

Mamak'taki açlık grevi bundan sonra yükselecek savaşımın önemli bir basamağı olacaktır.

Bundan sonraki eylem bambaşka olacaktır

Ayşe Tezel — Ankara

Değerli Yoldaşlarım,
Gazetemizin elime geçen son sayılarını okuyunca Mamak'taki açlık grevi ile ilgili olarak gönderdiğim bilgilerin elinize geçmediğini anladım. Olay tarih olarak eskimiş de olsa yazmayı gerekli gördüm. Çünkü bu eylem bundan sonra yükselecek savaşımın önemli bir basamağı olacaktır, önemlidir.

Olaylar 2 Ocak'da başladı. O gün cezaevi yöneticileri koğuşlara gelerek tek tip elbise giyilmesini istediler. Ahi bir biçimde bastırıldığı için koğuşlar ve hücreler arası haberleşme mümkün olamadı. Bazı koğuşlara giyilecek, bazılarına giyildi haberi geldi. Bazıları hiç haber alamayıp kendi aralarında karar aldılar. Sonuçta doğru düzgün örgütlenmiş olmasa da belli bir direniş yükseldi.

Bazı tutuklular, başkalarının bu işi sonuna kadar götüremeyeceğini düşünüp bir süre sonra cezaevi yönetiminin kararlarına uydular. Bazılarına, dayaktan bayıldıkları sırada askerler elbise giydirdiler. Cezaevi yönetimi bir kısım tutukluyu havalandırmaya çıkarıp, ıslatarak sabaha kadar bekletti. İki gün içinde buna benzer çok olay oldu.

İkinci gün cezaevi yöneticileri bazı tutukluları çağırıp görüşmek istediler. Tutuklular, sorunun tek tip elbise olmadığını, insanca davranış istediklerini, dayak ve askeri eğitim adı altında yapılan işkenceye karşı olduklarını söylediler. Bu görüşme sonucunda o sırada görevli olan binbaşı elbisenin giyilmesine karşılık dayağın kalkacağı, yemek tekmilinin, sayımlar sırasında okutulan şövenist şiirlerin söyletilmeyeceği konusunda söz verdi. Gerçekten de 22 Şubat akşamına kadar yönetim buna uygun davrandı.

Görüşme sonunda tutuklular tek tip elbise giymeyi kabul ettiler. Yalnızca B Blok 2. Koğuştan 25 kişi giymeyi kabul etmeyip direnişi sürdürdüler. Cezaevi yönetimi direniş karşısında çaresiz kalınca A Blok'tan bir Dev-Yol yöneticisini getirerek direnişteki 25 kişi ile konuşup ikna etmesini istedi. Bu 25 kişi içinde biz dahil çeşitli siyasetlerden insanlar vardı, çoğunluk Dev-Yol'dandı. Bu görüşme sonucunda onlar da tek tip elbise giymeyi kabul ettiler.

22 Şubat akşamı yemek dağıtımı sırasında yemeği almaya çıkan A-Blok'taki tutuklulardan yemek tekmili vermeleri istendi. Tutuklular bu işi uzun süredir yapmadıklarını ve yapmayacaklarını söylediler. Hemen hücreye indirildiler. O akşam koğuşlardan yemek almaya çıkan herkese hücre cezası verildi. Hücreye indirilenler orada açlık grevine başladılar. Bu haber A Blok'ta yayılınca önce 5. Koğuş kendi adına karar vererek açlık grevine başladı. Hiçbir örgütün merkezi bir kararı olmayan grev yavaş yavaş A Blok'un tümünde yayıldı. Grevin yayılmasıyla birlikte yönetimin baskısı ve koğuşlarda faşistlerle kavgalar arttı. Cezaevi yönetimi grevi kırmak için tutukluları guruplar halinde toplayıp havalandırmada bayıltıncaya kadar dövdü, patates çuvalları gibi bir köşede üst üste yığdı. Koğuşlarda eşyalar yağmalandı. Şeker ve tuz gizlendiği gerekçesiyle herşey parçalandı.

Faşistlerle kavgalar genellikle yemek almaya çıkış sırasında oldu. (Onlar çıktığı zaman yemek tekmili veriyorlardı.) Grevin yayıldığı dönemde sayım sırasında İstiklal Marşı'nın söylenmesi istendi. Devrimciler söylemediler ve çoğu zaman sayıma bile çıkmadılar. 28 Şubat günü B Blok topluca açlık grevine başladı. 29 Şubat günü Kadınlar Koğuşu da açlık grevine katıldı. Cezaevi yönetimi açlık grevini kırmak için her türlü yöntemi kullandı. Bu arada hastalananlar hastaneye kaldırıldı. Hastaneye ilk götürülenler arasında bizim bir yoldaşımız da vardı. Toplam 45 kişi Mevki Hastanesi'ne götürüldü. Hastanenin bir bölümü hemen tutuklulara ayrıldı. Acele tarafından pencerelere demir parmaklıklar takıldı ve özel kapılar yapıldı.

Önceleri hastaneye kaldırılanlar tedaviyi kabul ettiler, ama sonradan tedaviye karşı çıktılar. Hasta sayısı artınca cezaevi yönetimi 3. Koğuş'u revir haline getirdi. Mart sonlarına doğru toplam 180 kişi açlık grevini ölüm orucuna çevirdi.

Bu arada bir heyet cezaevine geldi. Cezaevi yönetimi bir devrimciyi ve bir faşisti heyetle görüştürdü. Doğal olarak ne yapılmaya çalışıldığı, ne istendiği anlatılamamıştı.

Grev devam ederken aileler çeşitli heyetler oluşturarak yetkililerle görüştüler. Geçmişe oranla daha disiplinli davrandılar. Bu görüşmelerden birinde çok ilginç bir olay oldu: Sıkıyönetim komutanı bir annenin işkence kalksın istemini dile getirmesi üzerine "siz yalnızca Mamak'ta mı işkence var zannediyorsunuz, Türkiye'nin her yerinde var, size ne oluyor" diye küstahça bir cevap verdi. Seslerin nasıl yükseldiğini ve gurubun nasıl dağıtıldığını tahmin etmek zor değil.

Ölüm orucunun ardından 2 Nisan'da Genelkurmay herkesin bildiği açıklamayı yaptı. 4 Nisan'daki Dev-Yol duruşmasında da Oğuzhan Müftüoğlu grevin amacına ulaştığını bildirerek açlık grevine son verildiğini açıkladı. Bu ortak verilmiş bir karar değildi. Bu yüzden tutukluların bir kısmı tepki olarak 2 gün daha açlık grevine devam ettiler. Dev-Yol'un herkes adına eyleme son vermesi kendi tabanında da tepkiyle karşılandı. Ancak, bizim yoldaşlarımız da içinde, Mamak'taki tüm siyasetler eylemin bitişi ve sonuçlarından dolayı hiçbir örgütü suçlamadılar. İyisiyle kötüsüyle herkes tüm sorumluluğu üstlenmiş göründü.

Gelişen olayların kısa özeti bu. İstemler, faşistlerle devrimcilerin koğuşlarının ayrılması, dayağın kalkması gibi istemlerdi. Geçmişteki istemlere oranla daha geri bir içerik taşıyordu. Bununla birlikte istemlerin çoğu kabul edildi. Cezaevi yönetimi değişti, yemeklerin daha iyi çıktığı gözlendi.

Açlık grevi kendiliğinden başladı ve eylem sürerken örgütlülük ve disiplin kazandı. En önemli kazanım da herşeyden önce tutukluların kendi güçleriyle neler yapabileceklerini kendilerinin görmeleridir. Aynı gücü cezaevi yönetimi ve egemen sınıf da duydu. Ayrıca ülke ve uluslararası çapta bir kamuoyu oluştu.

Şimdilik ortalık sakin görünüyor. Ama bu direniş tutuklulara öyle bir güven kazandırdı ki, Mamak'da bundan böyle bir eylem yükselirse, bu çok başka bir biçimde ve içerikte olacaktır.

Cezaevlerini başlarına yıkacağız.

"Son Türk devletini" kurtarmaya Özalların da gücü yetmeyecek

Bir Türkiye ki kıpır kıpır

Türkiye'den binlerce selam değerli yoldaşlarım! Bir Türkiye ki kıpır kıpır! Ve kıpırtı yayıldıkça yayılıyor.

Üniversite öğrencilerinde hoşnutsuzluk alabildiğine yaygın. Düşünmeyen, tek örnek insan yaratma çabası hiç de başarılı olmadı. Son haftalarda, İzmir'de öğrenci evlerine sürekli baskınlar düzenliyorlar. Korkuyorlar mı ne!

Özal ikide bir kendi hazırladıkları bir TV programında hükümetin savunmasını yapıyor. Toplumu yatıştırmaya çalışıyor. 1970'lerden beri gelen tüm hükümetleri suçluyor. Suçu hep 1974 petrol krizine atıyor. Ama attıkları tutmuyor.

İhracatçılar ve ithalatçılar bile, "Özal 15 holdingin adamıdır" diye yakınıp duruyorlar.

Nokta dergisi Özal'ın "tek alternatifiz" demesine telaşlanmış. Biz de varız diyor. Aman, böyle şeyler söylemek kötü sonuçlar doğurur, sonra rejim sınırları dışında alternatif aranır, bu da kötü olur, diyor. Haklıdır korkusunda. Gün geçtikçe açık seçik görülüyor ki, bunlar da "son Türk devletini" kurtaramayacaklardır!

Evren önceleri biraz daha "uslu" konuşurdu. Şimdilerde iyice sinirli. Konuşmalarında tekleyip duruyor. 12 Eylül öncesine dönülebileceğini Köyceğizlilere de hatırlattı. Devrimci durumun doğacağını görüyorlar, telaşlılar.

Bu arada leş kargaları da orada burada görülüyor. Aydınlıkçılar, menşevikler. Onların kokuşmuş düşüncelerine hayata geçme fırsatı vermeyeceğiz.

Bütün toplum böyle kıpır kıpır kıpırdanırken, burjuvazi acz içinde çırpınırken; son sözü söyleyecek işçi sınıfı güç topluyor, bekliyor. Kendi üstüne oynanan oyunları yakından izliyor. Burjuvazinin her renginden olanlar, işçi sınıfımızın üzerine "titriyor"! Sorunları ile yakından "ilgilenmeye" başladılar! Gözler yaşartıcı bir durum! Son konuşan iyi konuşurmuş ve son konuşacak da, Türkiye işçi sınıfı olacak!

Elimizi çabuk tutalım. Sorunların devrimle çözülebileceğine inanmış pırıl pırıl insanlar komünist partisi özlemi çekiyor. 12 Eylül öncesi diğer örgütleri gerçekten tanıyanlar, bu dört yılda çok daha iyi öğrendiler, neyin ne olduğunu daha iyi gördüler. Herşey kıpır kıpır ve bizden yana.

Gün — Tel, Ege

İşçi hareketi Leninizmle birleştiği an, bu, Zonguldak'ta da etkisini gösterecektir

Zonguldak kömür işçilerinin çalışma koşulları

Ereğli ve Karabük'teki Demir-Çelik Fabrikaları dışında Zonguldak'ın temel endüstri kolu kömürdür. Kömür ocakları, Amasra'dan Ereğli'ye kadar uzanan bir havzayı kapsamaktadır. Toplam işçi ve personel sayısı 43.000'dir.

İşkolu, ağır bir kol emeğini gerektirmesine rağmen, bu işkolunun örgütlülük ve bilinçlenme düzeyi, Türkiye'deki diğer işkollarına göre geridir. Bunun nedenleri:

a) İşçilerin köyleriyle bağlarını sürdürmeleri. Herbirinin küçük çapta mülkiyetinin olması. Mülkiyet duygularını atamamış olmaları. Bu tip işçiler, uç kesimlerde (kömür çıkarılan yerlerde) çalışıyorlar. Bir kısım işçiler tam proleterdir. Bunlar başka kesimlerde (atölye ve yerüstü) çalışıyorlar.

b) Ocakların dağınık olması. İşçi sayısının bölünmesi. İşçilerin ocaklara göre veya köylerine göre guruplaşmaları. (Bartınlılar, Çaycumalılar gibi.)

c) Türk-İş yönetiminin işçilere ihanet etmesi. İşletmeden ve iş yasalarından yana tavır alması. Ancak işçinin başvurusu halinde onun hakkını koruyor gibi görünmesi. İşçi, sendika yönetimine, ocakta uğradığı baskı, haksızlık ve işgüvenliği konusunda başvuruyor.

d) Şimdiye kadar siyasal hareketlerin ya kuyrukçu (menşevikler) ya da ilgisiz davranmaları (Dev-Yol). İşçiler sadece sendika seçimlerinde delege çıkaran bir araç olarak görülüyor. İşçilerin devrime götürülmesinde inançsızlık var.

Kömür işçilerinin hareketlenmesine ve savaşımlarının yükselmesine yol açabilecek nedenler ise şunlar:

a) Devletin iş yasaları ve bunların doğrultusunda çavuş ve mühendislerin baskıları.

b) İşin ağırlığı. Tekniğin geriliği.

c) Türk-İş yönetiminin kayıtsızlığı.

d) Türkiye'nin genel durumu ve politik hareketliliği.

Bugüne kadar işçiler, politik yükselişin örneğini vermişler, yeteneklerini ortaya koymuşlardır. Genel düzey ne olursa olsun atılgan bir dinamiğe ve bilinçli öncülere sahiptirler.

Kömür işçileri, her türlü ezilme, horlanma ve baskının içindedirler. Yaşam koşulları da iş koşulları gibi ağırdır. Basık tavanlı, 200 yataklı pavyonlarda yatıyorlar. Mahpus arabalarını andıran örtülü kamyonlarla taşınıyorlar. Çoğu kez, ekmek, zeytin, helva gibi kuru yiyeceklerle besleniyorlar.

İşçi hareketi, Leninizmle birleştiği an, bu Zonguldak'ta da etkisini gösterecektir.

F. Kaya
Zonguldak

Öğrenci gençlik arasında devrimci çalışma olanakları artıyor

Ama ne yapsalar boşunadır. Sorunlar o denli büyük ve derindir ki, sistem sorun olmayan kafalarda bile sorun yaratan öyle bir sistemdir ki burjuvazinin çabaları boşuna çıkacaktır. Üniversiteler şimdiden alttan alta kaynamaya başlamıştır. Patlamaların da başlayacağı günler yakındır.

Değerli Yoldaşlar,
Öğrenci gençlik kuşkusuz toplumun en hareketli kesimlerinden biridir. Nitekim faşizmin çözülme sürecine girmesi, gençlik içinde de bir hareketlenmenin başlamasına neden oldu. Her geçen gün bu kesimde devrimci çalışma olanakları artıyor.

Sizlere önce, üniversite gençliği içinde yaptığımız bazı çalışmalardan söz etmek istiyorum. Şu anda çalışmalarımız ana olarak ODTÜ, SBF ve Hacettepe'de sürüyor. SBF'deki arkadaşa düzenli olarak yayınlarımızı, gazetemizi veriyor, yayınlar üzerinde eğitim çalışması yapıyoruz. Okullar tatil olduktan sonra bu çalışmaları hızlandıracağız. Sözünü ettiğimiz sempatizanımız çevreyle ilişkilerinde oldukça başarılı bir arkadaştır. Hacettepe'deki arkadaşımıza yayınlarımızı verdik. Yeni okumaya başladı. Onunla da eğitim çalışmalarına başlayacağız. ODTÜ'den ise sabırlı bir çalışmayla sağlıklı ilişkiler çıkarabileceğimize inanıyorum.

Arkadaşlarla birlikte YÖK üzerine bir çalışma yapmaya başladık. Temmuz başından itibaren topladıklarımızı göndermeye başlayacağız. Özerk üniversite, bilimsel eğitim konularında ve Türkiye'de gençlik hareketinin gelişimi üstüne araştırma yapmayı planlıyoruz.

Bu dönemde, öğrenci gençlik arasında yürütülecek çalışmalarda, onların kendi somut sorunlarından yola çıkmak çok büyük bir önem taşıyor.

Bugün öğrencilerin en basit akademik haklarını bile aramalarının önüne büyük duvarlar örülmüş durumdadır. Burjuvazi öğrenci hareketinin yeniden yükselmesine engel olabilmek için elinden geleni yapıyor.

Üniversitelerarası giriş sınavının ikinci aşamasının yapıldığı bugünlerde, yaklaşık 220 bin öğrenci "geleceklerini" yalnızca iki saatlik bir sınavın belirlemesi korkusu içinde bekliyorlar. Burjuvazi giriş sınavı adı altında bu korkunç yarışmayı dayatarak yüzbinlerce genç insanı, en verimli çağlarında, yaşamdan soyutlamak, yalnızca bir sınava kanalize ederek köreltmek istiyor.

Gençler küçük yaşlardan başlayarak "bir yarış atı" gibi yetiştirilmeye zorlanıyor. Kapitalizmin "başarmak için başkalarını ezip geçeceksin" ilkesi aşılanmaya çalışılıyor. Okullara, üniversitelere girebilmek, öğrenimi sürdürebilmek öylesine güçleştirilmiş ki, okul, ek dersler, dersaneler, kurslar arasında öğrenciler bunalıyor. Amaçları, düşünmeyen, varolanı kabullenen, yalnızca önüne konulanı en iyi şekilde yapmaya çalışan, toplumda bir statü peşinde koşan insanlar yaratmak. Birşeyleri değiştirmek, dönüştürmek isteyen değil, "birşey olmak" isteyen insanlar!

Bu eğitim sistemi Türkiye finans kapitalinin istemlerinden bağımsız düşünülemez. Bugün Türkiye finans kapitali, ileri kapitalist ülkelerden ithal ettiği teknolojiyi uygulayacak "teknik kafalar" istiyor. Bilimsel araştırma yapan kurumlar olması gereken üniversiteler, teknik öğrenim yapılan yerlere dönüştürülüyor. Bu dönüşüm, üniversitelere daha çok öğrenci yığma olanağını da sağlıyor. Zaten çok kalabalık olan üniversitelerin kontenjanı iki misline çıkarılıyor. Ve bir sürü kısa dönemli teknik okullar açılıyor. İzlenen bu siyasetle burjuvazi, liseyi bitirmiş ancak ne bir okula, ne bir işe girebilmiş yüzbinlerce gencin düzen için oluşturduğu tehlikeyi de hafifletmek istiyor.

Ama ne yapsalar boşunadır. Sorunlar o denli büyük ve derindir ki, sistem sorun olmayan kafalarda bile sorun yaratan öyle bir sistemdir ki burjuvazinin çabaları boşuna çıkacaktır. Üniversiteler şimdiden alttan alta kaynamaya başlamıştır. Patlamaların da başlayacağı günler yakındır.

Yıldız Cansoy, Ankara

Gençliğin taze enerjisini devrim savaşımına akıtalım

Gençlik geleceğimizdir

Birşeyler yapma, değiştirme, eskinin yerine yenisini koyma, ileriye doğru yürüme, her gencin içinde yatan bir istektir. Gençliğin bu dinamizmi, taze enerjisi ve yaratıcılığını devrim savaşımına akıtmak büyük önem taşıyor.

Lenin gençliğin dinamizmine verdiği önemi şu sözlerle anlatıyor:

"Otuz yaşının 'yorgun' ihtiyarlarını, daha düşünceli olan devrimcileri Sosyal Demokrasinin (Komünist — *İ.S.)* hainlerini bırakıyoruz Kadetler toplasın. Biz daima en ilerici sınıfın gençliğinin partisi olacağız. (Lenin, *Gençlik Üstüne,* Sol Yayınları, s.114)

Gene bir başka yerde Lenin gençlerin partiye kazanılmasının hem parti işleyişi, hem de devrimci savaşım için taşıdığı can alıcı önemi şöyle vurguluyor:

"Yüzlerce çevreyi örgütlendirmek, örgütlendirmek, bir kere daha örgütlendirmek ve bu arada komitenin alışılagelmiş (hiyerarşik) aptallıklarına köklü bir şekilde son vermek gerekir. Bu bir savaştır. Ya her yerde, her tür ve biçimde, her tabakada devrimci sosyal demokratik çalışma için *yeni,* genç, taze enerjik mücadele örgütleri — ya da mevki ve şeref sahibi komite üyeleri ünüyle yok olacaksınız." (Lenin, *agy,* s.98-99)

"Efendiler, gençliğe dönün! Biricik şifa aracı budur. Yoksa emin olun geç kala(...caksınız) ve bütün 'bilgili' taslaklarınız, planlarınız, resimleriniz, şemalarınız ve büyük reçetelerinizle, ama örgütsel ve canlı eylemden yoksun olarak yerinizde sayacaksınız. Gençliğe dönün." (Lenin, *agy,* s.108)

Gençler arasında çalışma Avrupa'daki Türkiyeliler arasında çalışan örgütlerimiz açısından da önemlidir. Bugün Avrupa'da geniş bir Türkiyeli gençlik yığını yaşıyor. Bu gençler ileri kapitalist ülkelerin, Türkiye'ye oranla çok daha gelişmiş bir eğitim düzeni içinde yetişmiş, Avrupa'nın disiplinli çalışma ve yaşam tarzına alışmış gençlerdir. Türkiye'nin durumu, az gelişmişliği, siyasal ortamı bu gençlerin ilgi alanlarında önemli bir yer oluşturmaktadır. Gene bu gençler Türkiye ile Avrupa ülkeleri arasındaki derin farklılıkları görmekte, nedenleri üzerinde kafa yormaktadırlar.

Avrupa'daki Türkiyeli gençlerin büyük bir kısmı ya çalışmakta ya da bir meslek okuluna gitmektedirler. Bir bölümü de işsizdir. Bu kadar büyük bir potansiyel oluşturmalarına karşın, genel olarak Türkiyeli sol örgütler içinde gençlerin oranı azdır. Bu örgütlerde hem gençlere doyurucu bir ideoloji sunulamamakta, hem de gençlerin genç olmaktan gelen özel sorunlarıyla ilgilenilmemektedir. Biz bu iki eksiği de giderebiliriz. En başta sağlam ve doğru ideolojisi olan güçlü ve disiplinli bir örgütüz. Gençliğin özel sorunlarına eğilmenin ve onları devrim savaşına katmanın büyük bir önem taşıdığının bilincindeyiz. Ama yapacak daha çok işimiz var.

Gençliği kuşkusuz "kuru devrimcilikle" kazanmanın olanağı yoktur. Gençliğe aktif olabilecekleri, dinamizmlerini kullanabilecekleri alanlar yaratmalıyız. Gençlik komiteleri, gençlik örgütleri kurarak onların sorunlarına eğilmeli, aynı zamanda eğitimlerini sağlayarak onlara doğruları, komünizmi göstermeliyiz.

Gençler hayat pratikleri az, deneyimsiz insanlardır. Lenin bu konuda da şöyle diyor:

"Tüm mücadelenin gidişini, gençlik ... belirleyecektir. ... Devrimci girişime sahip olan bütün insanları çok büyük bir hızla biraraya getirmek ve işe koşmak söz konusudur. Bunların bilgi sahibi kılınmamış olmalarından korkmayın. ...Bunun ilk nedeni şudur: Siz onları örgütlendirmezseniz ve harekete geçirmezseniz, onlar menşevikleri ve gaponları izleyecekler ve deneyimsizlikleri yüzünden de beş kez daha zararlı olacaklardır." (Lenin, *agy,* s.98)

Biz yalnızca Türkiye'yi değil, dünyayı değiştirmek isteyen komünistleriz. Yarının deneyli komünistlerini bugünkü gençler arasından yetiştirme görevimize tüm gücümüzle, yaratıcılığımızla dört elle sarılalım. Folkloruyla, sporuyla gençler arasına dalalım. Gençlik neredeyse gelecek oradadır. Gelecek bizim olacaktır.

Mümtaz Mutlu

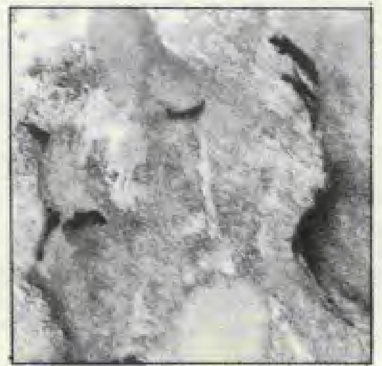
Yanlışlardan dersler çıkarıyoruz

Güçleniyoruz

Yoldaşlar, size bu yazımızda Köln'de bir süre önce başlatmış olduğumuz gençlik çalışması hakkında bilgiler aktaracağız. Deneyimlerimizin aynı alanda çalışma yürüten başka yoldaşlara da yardımcı olabileceğini düşünüyoruz.

Köln Gençlik Komitesi olarak 19 Aralık 1983'te, Köln sosyalist yığın örgütünden bağımsız bir gençlik merkezi kurduk. Eylemlerimizi bölgemizdeki gençliğin sorunlarıyla ilgilenmek ve onların boş zamanlarını değerlendirmek üstünde yoğunlaştırdık. Bugüne kadar yürüttüğümüz çalışmalarımızı şöyle sıralayabiliriz:

Cumartesi günleri kendi içimize yönelik olarak yaptığımız toplantılarda gelecek eylemlerimizi belirliyor ve bu temelde gelen önerileri değerlendiriyoruz. Ayrıca perşembe günleri düzenli eğitim toplantıları yapıyoruz. Eğitim konuları genellikle eğitime katılan arkadaşlardan geliyor. Eğitimi, öneriyi yapan arkadaşlar hazırlıyorlar. Şu anda yürüttüğümüz kültürel çalışmalar arasında folklor, tiyatro ve saz kursları da var. Spora yönelik çalışmalarımızdan futbol antremanları, ve maçları sürüyor.

Çalışmalarımızı yalnızca bir alana, ya da bölgeye sıkıştırmakla kalmadık. Daha geniş alanlara yayılmayı hedefledik. Bunu başarmak için Türkiyeli gençlerin sık sık gittikleri gençlik merkezlerini saptayıp, oralardaki gençlerle ilişkiler kurduk. Gençlerle sohbet ettik ve orada yürütülen eylemlere katıldık. Sohbet sırasında konuşulan konuların ağırlığını öğrenciyse eğitim, işçiyse ve çıraksa bedelli askerlik gibi konular oluşturdu. Bir de yabancı ayrımcılığından kaynaklanan sorunları tartıştık. Çalışmalarımız genellikle iyi gidiyor.

Yoldaşlar, bu arada ulaştığımız yere gelinceye kadar bazı yanlışlar da yaptık. Bunlardan biri, gençlik kurduğumuz bağlar yeterince olgunlaşmadan kongre çalışmalarını öne almaktı. İlk dönemde yaptığımız yanlışlardan bir diğeri de, yalnızca eylemden eyleme sohbet yürütmek ve ilişki kurmak oldu. Örgüt olarak aktif eylemler örgütleyebilir, ilişkide olduğumuz gençleri bu eylemlere katabilirdik. Bu yanlışlarımızı anladık ve yönümüzü değiştirdik.

Yoldaşlar, yaptığımız yanlışlardan ders çıkararak güçleniyoruz.

Köln Gençlik Komitesi

Latin Amerika'nın dış borçları artık emperyalist metropolleri bile "tehlikeye" sokuyor

Latin Amerika ve dış borçlar

Çelişkilerin keskinleşmesi sistemin kendiliğinden çöküşüne yol açmaz. İşte tam bu noktada Latin Amerika komünist hareketinin sorumluluğu öne çıkıyor. Bu büyük tarihsel fırsat kullanılabilecek mi?

Hıdır Selçuk

Bugün Latin Amerika ülkeleri, tüm öteki az gelişmiş ülkelerden daha fazla borçlu durumdadır ve bu durum artık bir kriz düzeyine ulaşmış olup, borç krizi olarak adlandırılmaktadır.

1950-1980 arasında Latin Amerika'nın ortalama ekonomik büyüme oranı %5 civarında ve hatta yer yer biraz daha yüksek bir düzeyde seyretti. Gayri safi ulusal gelir 4,5 kat ve kişi başına gelir üç kat arttı.

1980'den itibaren, ekonomik büyüme oranları hızla düşmeye başladı. 1983'te -%3.3'e kadar düştü. En büyük düşüş, özellikle endüstride görüldü (Brezilya'da -%7.9). Bu durumda, dış finansman kaynakları sürekli daralırken, borçların artış hızı zincirinden boşandı ve Latin Amerika ülkelerinin borçları iyice ağırlaştı.

Öylesine ağırlaştı ki, Latin Amerika ülkeleri bugün toplam 330 milyar doları bulan borçları için yalnızca 1983'te 42 milyar dolarlık faiz vb. ödemesi yapmak zorunda kaldılar. Başka türlü söylersek, Latin Amerika, bugün, dıştan aldığı her 1 doların ancak 17 cent'ini kullanabiliyor, geri kalanını ise borçlarını ödemeye ayırmak zorunda kalıyor.

Bu gelişimin yakın tarihine kısaca bir göz atmak yararlı olacaktır. 1970'li yıllarda uluslararası sermayenin Latin Amerika'ya yönelişi hızlanmıştı. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sermayenin önemli bir bölümü, özellikle çokuluslu tekeller aracılığı ile Latin Amerika'ya yöneldi. Öte yandan, ABD ve Batı Avrupa bankalarında biriken petro-dolarlar, Latin Amerika yönetimlerini uluslararası finans pazarından giderek daha yüksek tutarlarda borç alma yönünde cesaretlendirmişti. (Bak: Tablo I)

TABLO I
Borç hacminin iki farklı aşamada gelişimi

Yıl	Hacim (milyar dolar)	Faiz oranı
1971	21	%7,5
1981	203	%18
1983	330	%14,5

Tablo I'de görüldüğü gibi, birinci aşama, "1973 petrol şok"undan sonraki sarhoşluğu, ikinci aşama ise, günümüzdeki mali boğulmayı yansıtıyor.

Borçların patlamalı gelişimi, yani ikinci aşamanın başlangıcı, ABD faiz oranlarının bir anda %18'e fırladığı, 1980'in son üç aylık dönemi ile belirleniyor. 1983'te ise doların yükselmesi, faiz oranlarının 1980'de gördüğü işlevi görmeye başladı.

Reagan'ın para politikası, mali sermayeyi güçlendirerek onun yoğunlaşmasını ve merkezileşmesini daha da arttırdı. Bu bankalar ve çokuluslu şirketler arasındaki yakın ilişkiler, bunların IMF vb. ile bağlaşıklıkları, borçlu ülkelerin pazarlık alanını daha da daraltıyor.

1975'den itibaren çokuluslu şirketlerin Latin Amerika'ya doğrudan yatırımları azalmaya başlamıştı. Bankacılığın, bankaların rolü ön plana çıktı. Dış borçlar önemli bir kâr kaynağı oldu.

Dıştan alınan borçlar, borcu verenlerin verimlilik mantığını dayatır, borç alanlar buna ayak uydurmak zorundadır. Dış borçların artması Latin Amerika ülkeleri için, geleneksel finans yapılarının değişikliğe uğraması, zaten sektörel ve bölgesel bir dizi çok önemli bozukluklarla sakat ekonomilerinin iyice çıkmaza girmesi demek oldu. Bunun birkaç yönüne bakalım.

Banka sektörünün yoğunlaşması

Yeni mali dolaşım koşullarına kendini uyarlayamayan bankalar özellikle de kısa vadeler ve çok yüksek komisyonlar nedeniyle daha da ağırlaşan yüksek faiz oranları sonucunda iflas tehdidi ile karşı karşıya kaldılar. Aynı durum endüstri için de söz konusu oldu. Ve kurtların sayısı azaldı ama kalan kurtlar daha da büyüdü.

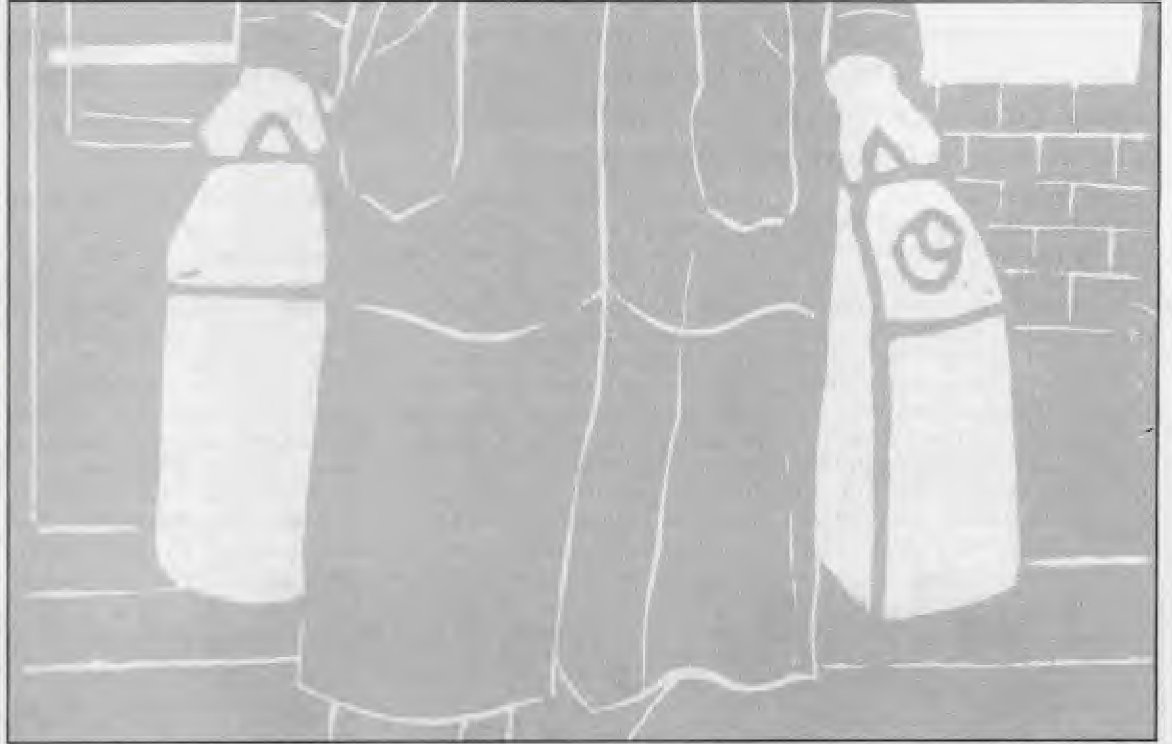
Dolarlaştırma ve sermaye ihracı

Bütün Latin Amerika ülkelerinde, yerel para dolaşımına paralel ikinci bir para dolaşım kanalı, dolar kanalı yaratıldı. Özellikle Arjantin ve Şili bu siyasetten en çok etkilenenler oldular. IMF aynı siyaseti bugün Brezilya'da da yürütüyor: "Ekonominin dolarlaştırılması."

Bir yandan yerel paraların değersizleştirilmesi, doların yaygınlaştırılması, öte yandan iflas tehdidi, sermaye kaçışını hızlandırdı. Bu sermaye ihracı, 1979-1982 arasında 100 milyar doları buldu. Yalnızca Meksika'dan, 1981'de 23 milyar, 1982'de 21 milyar dolarlık bir sermaye ihracı olduğu tahmin ediliyor. Hükümet 1982'de bankaları millileştirme kararı aldığında akış zaten pratikte bitmişti. Uruguay'da peso'nun 1982 kasımında aşırı devalüasyonu sonucu sadece 7 haftada 538 milyon dolar ihraç edildi.

Merkez bankalarının rolü

Bu bankaların rolü, Brezilya ve Uruguay'da belirleyici önemdedir. Bu bankalar, yabancı sermaye ile yerli finans kapital arasında aktif aracılık işlevi gördüler. Onları bütünleştirdiler.

Aşırı enflasyon

Arjantin, Şili ve Brezilya'da fiyatlar, ithal edilen dövizlerin maliyetine endekslendiler. Enflasyon oranlarının gelişimi borç hacminin büyümesine ve faiz oranlarının yükselmesine eşlik ediyor. 1983 bilançolarına göre, enflasyon oranları üç büyük ülkede şöyle: Arjantin %433, Brezilya %211, Meksika %100.

Bütün bu gelişmeler sonucu ortaya çıkan durum ise Tablo II'de görülüyor.

Son gelişmeler

Durum öylesine ciddi ki, Üçüncü Dünya ülkelerinin toplam dış borçlarının yarısına ulaşan borçları ile Latin Amerika, emperyalist metropolleri bile artık tehlikeye sokuyor. Örneğin, Citycorp, Bank of America ve Chase Manhattan Bank gibi ABD finans kapitalinin üç büyük bankasının üç Latin Amerika ülkesindeki — Brezilya, Meksika, Venezüela — mali angajmanları, likid aktiflerinin %175'ini geçiyor. *(American Banker, 1983)*

Öte yandan, bu ülkelerin ekonomik ve mali çıkmazları o denli büyük ki, 1982'den itibaren başta Meksika olmak üzere birçok Latin Amerika ülkesi ile IMF, Paris Kulübü (Sanayileşmiş 10 kapitalist ülkenin ekonomi bakanlarından oluşan bu kulüp Fransa maliye bakanı tarafından yönetilir) ve büyük bankalar arasında borç pazarlığı yürüyor. Ancak pazarlıkların başlamasından bir yıl sonra bu ülkelerin içinde bulundukları durum, gerçekten de çok anlamlıdır ve pazarlıkta kimin kazançlı çıktığını göstermektedir. (Bakınız Tablo III)

TABLO II
Dış Borçlar (Milyar Dolar)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Üçüncü dünya	274,0	345,0	406,0	465,0	530,0	626,0	—
Latin Amerika ülkelerinin borçları	107,0	138,0	169,0	207,0	255,0	274,0	330,0
Petrol ihracatçısı ülkeler (Latin Amerika)	47,0	59,3	74,8	92,4	121,7	127,7	—
Meksika	26,5	30,0	37,0	50,0	73,0	78,0	85,0
Venezüela	10,8	16,3	23,0	26,4	28,9.	28,1	38
Peru	6,2	7,1	7,1	7,9	8,5	10,0	11,0
Bolivya	1,6	2,0	2,5	2,4	2,8	2,9	3,8
Petrol ihracatçısı olmayan ülkeler (Latin Amerika)	59,5	76,6	94,3	114,6	133,4	146,2	
Brezilya	32,7	42,9	48,9	57,2	63	71	90
Arjantin	8,2	11,1	18,2	24,2	30,7	32,0	40,0
Şili	4,8	6,1	7,4	9,5	12,4	13,6	22,0
Kolombiya	3,8	4,4	5,9	7,3	8,2	9,6	11,0
Uruguay	0,9	0,8	1,0	1,3	1,8	2,2	4,0

(Rapport sur le développement dans le monde 1983'ten derlenerek hazırlanmıştır.

TABLO III
1982-1983: Ekonomik Sonuçlar

	Meksika	Brezilya
GSMH	— %5	— %3
Enflasyon 82/83	%98 %80	%170 %211
Devalüasyon	Peso: — %80	Cruzeiro: — %289
Ticari denge	+ 9,6 milyar dolar	+ 6,4 milyar dolar
— İthalat	— %15,4	— %20,5
— İhracat	+ %3,1	+ %8,5
Sermaye girdisi		6,2 milyar dolar
Borç ödeyişi		10 milyar dolar

(Bizim tarafımızdan hazırlanmıştır)

Sonuç

Latin Amerika genelinde kritik bir dönem geçiriyor.

Bağımlı kapitalist gelişmenin yıkıcı sonuçları, emperyalist metropollerden bu ülkelere kriz transferi, vb. ile durum daha da ağırlaşıyor. Üstelik, bu ülkelerdeki gecikmeli patlayışlı ekonomik bunalım giderek emperyalist metropolleri bile tehdit eder boyutta uluslararası bir gelişim gösteriyor.

Kuşkusuz çelişkilerin keskinleşmesi sistemin kendiliğinden otomatik bir çöküşüne yol açmaz. İşte tam bu noktada, Latin Amerika devrimci güçlerinin, komünist hareketinin sorumluluğu öne çıkıyor: Bu büyük tarihsel fırsat kullanılabilecek mi, kullanılamayacak mı? Devrimin nesnel olarak olgunlaşan koşullarına öznel etken cesur ve ileri görüşlü müdahalede bulunacak mı, bulunamayacak mı? Tek sözle, komünist hareket bu kez devrime ebelik yapabilecek mi?

Bunu, önümüzdeki dönemde göreceğiz.

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL
Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
Günün görevi: Kıran kırana demokrasi savaşı!
Yıl:11, Sayı:262, 9 Temmuz 1984

Program tartışmamız partimizin tüm birimlerinde coşkuyla karşılandı. Tüm temel görüşlerimizin örgüt çapında yeniden tartışılarak daha derinden kavranmasını sağladı. Öte yandan yoldaşlarımızdan gelen görüşler fikirlerimizin zenginleşmesine önemli bir katkı yaptı. Bu sayımızda, Türkiye'deki yoldaşlarımızdan gelen görüşleri veriyoruz.

Tartıştık ama sonuçlarını bildirmede geciktik

Yoldaşlar,
Program tartışmasını bir süre önce tamamladık. Ancak, karşılaştığımız bazı sorunlar nedeniyle sonuçları size iletmekte geç kaldık. Özür dileriz.

1. Bölüm

Dünya sosyalist sistemi

Üçüncü paragrafın son cümlesinin şu biçimde değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz: "Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, izlediği siyasetle bağlı olmayan nesnel bir konumdur."

Dünya kapitalist sistemi:

Dünya kapitalizminin yeniden örgütlenme sürecinde, ileri sektörler gelişmiş kapitalist ülkelerde bırakılırken işgücü kullanımının daha fazla olduğu geri sektörler bağımlı orta kuşak ülkelerine transfer edilmektedir. Bunun nedeni hem buralardaki hammadde kaynaklarından, hem de ucuz işgücü olanağından yararlanılarak, bu ülkelerin hiyerarşik bir dizi halinde dünya kapitalizmine entegrasyonunun sağlanmasıdır.

Direniş'ten gelen mektupta yoldaşlar emperyalist ülkelerle, uluslararası tekeller arasındaki bunalımların derinleşmesi hangi süreçlerin başlangıcı veya sonu olabilir diye soruyorlar.

Kapitalist devletin varlığı, zaten böyle bir çelişkinin ortaya çıkmasında belirleyici bir öğedir. Bugün ise işbölümünün dünya çapında gelişimi, bu çelişkiyi emperyalist devletler ile uluslararası tekeller bağlamında derinleştirmiş, böylece emperyalizmin özünde yatan bu olguyu daha berrak bir şekilde gözler önüne sermiştir. Bu da kapitalizmin bunalımlarının ne kadar geliştiğinin ölçütüdür. Yoksa yoldaşların sorduğu gibi özel süreçlerin başlangıcı veya sonu olamaz.

Norveç'ten yoldaşlar, "dünya devriminin çıkarı SSCB'nin çıkarı dahil, tüm parçaların çıkarından önce gelir" cümlesindeki "SSCB dahil" kısmının çıkarılmasını istiyorlar. Bizce bu kısım kesinlikle yazılmalıdır. Çünkü ortada olan bir gerçek var ki, SSCB çoğu zaman, izlediği siyasetlerde kendi çıkarını dünya devriminin çıkarlarının önüne koymaktadır. Ayrıca bir mektupta yaşayan sosyalizmin varlığının emperyalistler arası çelişkileri uzlaşır bir konuma götürdüğü söylenmektedir. Halbuki, yaşayan sosyalizmin varlığı, emperyalizmin önüne koyduğu alternatifler nedeniyle emperyalistler arası bölünmüşlüğün ana kaynağıdır. Devrimler yoluyla emperyalizmin halkalarından kopacak parçalar emperyalist ülkeler arasındaki ekonomik ve siyasi ayrılıkları arttıracaktır. Sonuç olarak, sosyalist sistemin güçlülüğü oranında emperyalistler arası çelişkiler azalmaz, derinleşir.

Direniş'ten gelen mektupta da belirtilmiş olduğu gibi, üretim süreçlerinin uluslararası düzeyde entegrasyona gitmesi sonucu, dünya işçi sınıfının bütünleşmesi olgusu, ülkeler düzeyindeki komünist partilerinin uluslararası platformda, örgütsel ve siyasi birliktelikleri önerisini zorunlu kılmaktadır.

2. Bölüm

Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri:

Kurtuluş Savaşı'nın hemen sonrasında başlayan süreçte, toprak ağalığı kurumunun kapitalizme entegrasyonu olgusu başlamış ve bu süreç kapitalizmin olgunlaşması, burjuvazinin büyümesi sürecinden ayrı bir boyutta gelişmemiştir. Toprak ağası ve burjuva olma konumunu kimi zaman birarada yürütmek zorunda kalan egemen sınıfların varlığı, tarımın kendi içinde evrimleşerek, kapitalist sanayiye entegrasyonunu kolaylaştırmıştır. Bundan dolayı da burjuva demokratik devrimini yapamamış burjuvazi, toprak ağalığı ve köylülük sorununu zora dayanmayan bir yolla kendi içinde eritmiştir.

3. Bölüm

Bu bölümde genel olarak getirilen tüm yaklaşımların içeriğine katılıyoruz. Ne var ki düzenleniş biçiminin değiştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Örneğin, önce siyasal devrim, toplumsal devrim, İDHD ve sosyalizm ilişkilerinin açılması gereklidir. "Devrim iktidarının sınıf karakteri işçi sınıfının bilinci ve örgütlülüğü belirleyecektir" bölümüne kadar bu konuda kafamız karıştı. Daha sonraki bölümlerde İDHD-toplumsal devrim ilişkisi üzerine yapılan açıklamalar, bu kavramları kavramada bize kolaylık sağladı.

Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasındadır

Emperyalizm çağındaki burjuva demokratik devrimlerle söylenmek istenenin ne olduğunu anlayamadık. Emperyalizm çağında teorik tanımına uygun bir burjuva demokratik devriminin gerçekleşmesini olanaklı görmüyoruz. Çünkü emperyalizm çağında, az gelişmiş ülke burjuvazisi başından emperyalizmin insiyatifine girmiş ve ilerici niteliğini en başından kaybetmiştir. İşte bu olgu şu gün için Türkiye'de İDHD önermesini

zorunlu kılmaktadır. Eğer emperyalizm çağındaki burjuva demokratik devrimlerinden anlatılmak istenen ulusal nitelikli bağımsızlık savaşları ise bunun da burjuva demokratik devrim adıyla anlatılmasını yine yanlış buluyoruz. (Bu konuda hatalı düşünüyor olabiliriz, kafamız çok açık değil.)

Proletarya iktidarı alırken kuracağı bağlaşıklıklar incelenirken şöyle denmiş: "Sosyalizmin dünya ölçüsünde çok daha güçlü olduğu bir dönemde bağlaşıklıkların tabanı genişleyecektir." Diyoruz ki, sosyalizmin bu derece güçlü olduğu bir dönemde işçi sınıfının kurduğu bağlaşıklıkların sayısı azalır. Güçlü olduğumuz ölçüde daha az ödün veririz. Bağlaşıklığa girmenin ise özünde ödün verme vardır. İşçi sınıfı ve sosyalizm güçlendiği ölçüde bağlaşıklıkları azalır, o ölçüde de işçi sınıfı güçlenir ve kendi tabanı büyür.

İDHD tartışması sonucunda özetle şöyle bir sonuç çıkardık:

Türkiye'de en genel burjuva demokratik hakları elde etme savaşımı da dahil olmak üzere tüm demokrasi savaşımı devrim savaşımına bağlıdır. Ancak halk sınıflarının, proletarya hegemonyası altında iktidarı ele geçirmesi ile gerçek bir demokratik düzene geçiş olabilir. Bu demokratik düzen burjuva demokrasisinin pratik olarak çok ötesindedir. Çünkü amaç sosyalizme yolu temizleyerek, sosyalist demokrasinin ve bunun maddi temeli sosyalist toplum örgütlenmesinin oluşmasını sağlamaktır. Türkiye'de orta mülkiyetin üzerinde gelişmiş kapitalizmin varlığından dolayı ilk etapta, tam mülksüzleştirme birden gerçekleştirilemez. Bu bir süreç işidir, üretici güçlerin ve proletarya hegemonyasının gelişimine bağlıdır. Demokrasi, üretim güçlerinin gelişme düzeyinin elverdiği ölçüde, giderek genişleyen biçimde, özel mülkiyeti kaldıran emekçilerin yaşam koşullarını ve çalışma araçlarını sağlama alan önlemleri uygulamaya koymanın aracı olarak kullanılacaktır. Yani, sermaye burjuvaziden derece derece alınarak, toplumsal mülkiyete geçirilecektir.

Neden "ileri demokratik" ve neden "halk devrimi"

Üçüncü paragrafın şu şekilde değiştirilmesini öneriyoruz: Tarihsel dönem olarak, insanlığın gelişim çerçevesi içerisinde kapitalizm feodalizme kıyasla, tekelci kapitalizm, serbest rekabetçi kapitalizme kıyasla ilericidir.

4. Bölüm
Sendika hareketinin görevleri

On ikinci madde. Çocuk emeği bütünü ile yasaklanmalıdır. Eğitim sürecinde ortaya çıkan üretimin karşılığı çocuklara ödenmelidir. Çocuk emeği yalnızca eğitim sürecinde kullanılabilir. Bu da eğitim sürecinde ortaya çıkan bir zorunluluktur.

Gençlik

Üniversitelere ilişkin maddenin şu biçimde daha da açılması gerektiğini düşünüyoruz.

"Toplumsal örgütlenmede, bilimsel araştırmanın odak noktaları olarak, teknolojik ve bilimsel anlamda toplumsal ilerlemenin temel itici gücü olan üniversitelere tam bir özerklik sağlanarak, maddi her türlü destek yapılacak, ayrıca toplumsal gelişmenin düzeyine göre üniversitede eğitim bilimsel bir temele oturtulacaktır."

Kıbrıs'ın işgaline ve sömürgeleştirilmesine karşı savaş

Özellikle, son bağımsızlık ilanından sonra, Kıbrıs sorunu konusundaki yaklaşımımızın daha da genişletilmesi gerektiğine inanıyoruz. Çünkü bugün Kıbrıs, Türkiye finans kapitalinin varlığını devam ettirebilmesi için, yeni pazarlar, sömürü alanları bulmak gereksiniminden dolayı, yaşamsal öneme sahip bir bölgedir.

Kıbrıs sorunu emperyalistler arası iç çelişkilerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bugünkü konumuyla da Türkiye ve Yunanistan'ın ödün verme ve geleceğe yönelik ekonomik ve siyasi hesapları temelinde, emperyalistler için gittikçe karmaşıklaşan bir sorundur. Kıbrıs sorununun, emperyalist ülkelerin son dönemdeki derin çelişkileri temelinde, Türkiye ve Yunanistan'ın da ekonomik büyüme, emperyalistleşme çabaları üzerinde incelenmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz.

Siyasal sistemin örgütlenişinde demokrasi

Siyasal suçlu kavramının kaldırılacağı konusu önce kafamızı karıştırmıştı. Nedeni ise bugün burjuvaziye karşı siyasal suçlu sayılabilmek için mücadele veren devrimcilerin varlığı ve bunun haklı bir mücadele olduğuna inanmamızdı. Ayrıca devrimden sonra karşı devrimcilerin siyasi suçlu olması gerekliliğini düşünüyorduk. Ne var ki tartışmalarımız sonucunda şöyle bir sonuca vardık. Kuracağımız gerçek demokratik ortamda, herkese siyasi örgütlenme hakkı tanıyacağımızdan dolayı siyaset yapmak demokrasinin temel gereği, insanın da en temel haklarından biri sayılacağından, siyasi suçlu kavramı da ortadan kalkacak.

5. ve 6. bölümlerde kafamızı karıştıran veya değiştirilmesi gerekliliğine inandığımız herhangi bir bölüm yok. Ayrıca bu bölümlerin gerçekten güzel bir anlatım tarzı içerisinde, tam bir teorik bütünlükle yazıldığına inanıyor ve aynen programa konulması gerektiğini düşünüyoruz.

Yoldaşlara çalışmalarında başarılar dileriz.

Utku İMG
Ankara

Bazı kavramlar üstüne düşüncelerim

Görüşlerimi yazmadan önce şunu söylemek istiyorum. Katkım, istediğimin çok gerisinde, düzensiz ve yer yer karışık olabilir. Ayrıca birçok noktayı yanlış anlamış da olabilirim. Ancak, bu çalışmaya katkım bu yazı ile kalmayacak. Gecikmiş de olsa, şu anda ancak bir taslak diyebileceğim görüşlerimi geliştirerek, araştırarak ve tartışarak bu çalışmayı kendi payıma sürdüreceğim.

Genele ilişkin

Program taslağının dünya ile ilgili ve sosyalizm ile ilgili bölümlerine hemen hemen tamamıyla katılıyorum. Biçimsel anlamda dahi söyleyecek birşey yok.

Bence gerekli olan tek tek noktaları düzeltmekten öte, bütün üzerine bir anlayış çerçevesini oluşturmak gerekir. Örneğin, Türkiye ile ilgili bölümler bana, bütün ile organik bir uyum göstermiyorlar gibi geldi.

Küçük burjuvazi

Bu kavrama, sınırları her türlü yanlış anlamaya elverecek bir anlam yüklenmiş. Birkaç genel önermeyi vurgulamakla belki daha açık bir anlatım ortaya çıkabilir.

Bana bu konu şöyle geliyor:

Küçük burjuva terimi, ekonomik düzeyde küçük üretim ve küçük mülkiyeti anlatır. Bu geleneksel küçük burjuvazidir. Doğrudan doğruya artık-emeğe el konulması temel işlev değildir. Geleneksel küçük burjuvazinin iktisadi konumunun doğrudan ücretli emek sömürüsüne dayanmadığı söylenebilir.

Bir de ekonomik anlamda daha farklı konuma sahip bir küçük burjuva kesimden, yeni küçük burjuvaziden söz edilebilir. Bu tür küçük burjuvazi, kapitalist üretimin genişlemesi ve tekelci aşamaya geçmesiyle yıkıma doğru gitmez. Tam tersine serpilip gelişir. En azından serpilip gelişmesinin koşulları sürer. Bu gurupta üretken olmayan ücretlileri sayabiliriz. Bunlar arasında da en başta artık-değer üretimi koşullarının, yeniden üretimi sağlama işinde çalışan ücretliler gelir. Bunlar artık-değer üretmeyen emekçilerdir. İşgüçlerini satarlar.

Küçük burjuvazinin bu iki kesimi ekonomik anlamda tamamen farklı konumlarda yer alırlar. Ortak yönleri ise, ne proletaryaya ne de burjuvaziye dahil olmamak gibi bir olumsuzluktur. Ekonomik düzeydeki farklı konumlarına karşılık, ideolojik ve siyasal düzeyde aynı etkilere sahip olmalarından aynı kategoride sayılabilirler. Bu farklı ekonomik temeller, ideolojik yapılanmada farklı görünümler, farklı tavırlar ortaya çıkarmaktadır.

Esnaf ve zanaatkarlar olarak adlandırılan kesimin büyük bir çoğunluğunu (tekellerin yan işlerini yapan bölümü hariç tutarsak) geleneksel küçük burjuvazi arasında sayabiliriz. (Bugün büyüklü küçüklü yaklaşık 600 bin işyeri mevcut.) Bu anlattığımız kesimi küçük sanayiciler diye çokça sözü edilen, aslında çoğu tekellerin yan işlerini yapan orta burjuvazi kesimiyle birarada sayma anlayışı, küçük burjuvazinin burjuva özlemlerine yanıt vermenin yanısıra sınıfsal sınırların bulanıklaştırılmasına da yol açar.

Yan sanayici diye sözü edilen kesimin geleneksel küçük burjuvaziyle bir ilişkisi yoktur. Bu kesim, ekonomik düzeyde orta burjuvazinin içinde sayılabilir, siyasi düzeyde ise, finans kapitalin işbirlikçisi olan bir kesimdir. Geleneksel küçük burjuvazi olarak esnaf ve zanaatkarları ve kırdaki küçük meta üreticilerini sayabiliriz.

Yeni küçük burjuvazi, proleter olmayan emekçilerin çoğunluğunu teşkil ettiği kesimdir. Örneğin, memurların ve teknik elemanların hangi gelir gurubuna dahil olanları küçük burjuvazi içinde sayılabilir? Herhalde, bir işçinin geliri civarında bir geliri ve yaşam düzeyi olanlar olsa gerek. 150-200 bin lira aylık ücret alan, arabası olan, 80-100 bin lira kira verebilen, yazlığı olan veya yaz tatiline gidebilen bir teknik eleman bu guruptan sayılabilir mi?

Tekellerin yan işlerini yapan küçük ve orta işletmeler ile diğer esnaf ve zanaatkar işletmeleri arasındaki ayrımın çok açık olmadığı söylenebilir. Küçük burjuvazi kesiminde, saydığım işyerleri ekonomik olarak da tekellerin tehdidi altında olan işyerleridir.

Örneğin, binlerce oto bakım ve tamir işi yapan (kaportacılar, oto boyacıları, makasçılar, radyatörcüler, vb.) işyeri, fiili olarak, bu alanda çalışan tekellerin servislerinin rekabeti ve tehdidi altındadır. Bugün her semtte en az üç-dört servis vardır. Geleneksel tamircilerin işleri gün geçtikçe azalmakta, gelirleri sürekli düşmekte, yaşamları kötüleşmektedir. Bu duruma ek olarak, bir de resmi engellemeler, bu işyerlerini ortadan kaldırmaya yönelik olan süreci hızlandırmaktadır. Belediyeler, valilikler, bu tür işyerlerini, dükkanları yıkmak ve onlara kent merkezlerine çok uzak iş alanlarını göstermek yoluyla işlerini bir kat daha kötüleştirmektedirler.

Bu gurubun (geleneksel küçük işyerlerinin) tekellerle eklemleşerek çelişkilerinin arka plana itilmesi anlayışına da yeni ve daha çerçeveli yaklaşım getirmek gerektiği kanısındayım. Bu konuda bir eğilimin genel çerçevesine ilişkin olarak şunlar söylenebilir: Teknoloji ve iş örgütlenmesinin gelişimi, karmaşık üretim süreçlerini elementer birimlere parçalayacak ölçüde keskinleşme yönünde değişiyor. Bu nedenle, en acemi işgüçlerinin bile, basit imalat parçalarında çalışabilecek düzeyde hızlı ve çok yüzeysel bir eğitimi mümkün olmaktadır. En azından gidiş o yöndedir. Teknik açıdan çok karmaşık görünen bir süreçte çalışacak elemanın eğitimi birkaç haftalık bir süreyi aşmamaktadır.

Yeni uluslararası işbölümü ve bu işbölümünün Türkiye'ye yansıması göstermektedir ki, bu alanda tekeller yukarıda anlattığım türde işyerleri ile hazır işgücü temin etme anlamında, bir yararlanma biçiminde görülen eklenmemeyi pek uzun boylu sürdürme eğiliminde deymiş gibi görünmüyor. Yani, bu alandaki yapının (kökleri lonca sistemine giden) çökmesinin ya da hızlı bir değişime girmesinin ama aynı zamanda belli oranlarda çözülmesinin kaçınılmazlığı daha da belirginleşiyor. Bu tür işyerlerinin tekellere hazır işgücü ürettiği gerçeğinin, gelişen süreçte en azından bugün verdiğimiz önemde olmayabileceğini gözönünde bulundurarak, yarın geçerliliğini yitirebilecek değerlendirmeler konusunda daha geniş ve duyarlı bir yaklaşım getirilebilir.

Sivil toplum kavramı üzerine

Kullandığımız biçimiyle sivil toplumun ne anlama geldiğini anlıyorum ve katılıyorum. Ancak, bugün kavramın yanlış kullanımı olduğu için bazı noktaları belirtmek istiyorum.

Sivil toplum kavramı yanlış olarak, "sivilleşmek" yerine kullanılıyor. Bu çerçevede, burjuva devlet ve burjuva sivil toplum birbirinden kopuk ele alınıyor ve burjuva devlete karşı burjuva sivil toplumu denilen kesim yüceltiliyor. Bu açıdan her türlü spekülasyonları dışlayacak bir yere oturtamadığımız kavramı kullanma konusunda özen göstermeliyiz. Bu alanda bulanıklık olduğu için, kavramın kullanılmasında sakıncalar taşıyabileceğini düşünüyorum.

"Genç işçiler-çıraklar" kavramının kullanımına ilişkin

Ülkemiz sanayi kesiminin yapısına baktığımız zaman, genç işçilerin ve çırakların konumunun ve tanımının oldukça özgün, kapitalist gelişimin biçimine bağlı özellikler taşıdığını görüyoruz. Burada, genç işçi terimi herşeyden önce yaş kategorisi genç olan işçileri anlatır. Ama sadece bu kadarla kalırsa pek bir yere varılmaz. Keza çırak da çocuk yaştaki işçiden çok daha fazla birşey, ekonomik-kültürel-sosyal bir kategoridir.

Türkiye'de köklü, geleneksel esnaf-zanaatkar işyerlerine dayanan, bazı yönlerini yukarıda anlatmaya çalıştığım işyerleri mevcut. Çalışanları ortak özelliklere sahiptir. Bir kere, yaş ortalaması 20'nin altındadır. 10-12 yaşlarındaki çıraklardan, 16-17 yaşındaki kalfalara, 19-20 yaşındaki yarı usta genç işçilere kadar bu alanın tüm çalışanları gençlerden oluşmaktadır. Bu çerçevede genç işçi sözü, ekonomik ortaklık, sosyal ve kültürel bir yakınlık özellikleri taşıyan teorik bir kavramdır. Bu kesimin kendine özgü ortak sorunları, aşırı sömürüye ve ezilmelerine yol açan koşulları mevcuttur. Mevcut Sendikalar Yasası, bu tür işyerlerinde örgütlenmeyi sendikalar için olanaksız kılmıştır. Sigortaları ve hiçbir sosyal güvenceleri yoktur. İşyerleri her türlü sağlık koşullarından uzak, karanlık, izbe, yazın tozlu, kışın soğuk yerlerdir. İş kazaları artık gündelik olaylardan olmuştur. Çalışma saatleri çok uzundur. (*Kapital*'in yazıldığı dönemden bugüne dek geçen yüzyılı aşkın sürede, zorlu savaşımlar sonucu ulaşılan

çalışma saatlerinden bu kesimin haberi yoktur.)

Mevcut kullanımıyla, "genç işçi" ve "çırak" terimlerinin eksik anlamda yer aldığını düşünüyorum. Çırak ve genç işçiler terimi bir arada yer alırsa ve aynı zamanda sözü edilen sanayi bölgeleri anlamında kullanılırsa daha canlı ve yoğun bir anlama kavuşmuş olacakları görüşündeyim.

Özetlersek, yaşı genç olan genel bir "genç işçi" ve çocuk yaşta çalışanlar, "çıraklar" biçiminde, çok genel anlamda bir kullanım olabilir.

Birkaç not:

1. Büyük fabrikalarda bugün çoğunlukla askerliğini yapmış işçiler çalışmaktadır.

2. Geleneksel işyerlerinin büyük çoğunluğunu oluşturduğu sanayi bölgelerinde, çalışanların büyük çoğunluğu 20 yaşın altındadır.

3. Bu tür sanayi bölgelerinde daha geri üretim koşulları, daha geri ve ağır çalışma koşulları, daha geri ilişkiler mevcuttur.

4. Şimdiye dek hep aynı anlayışla çırakları "anneler derneği" gibi savunma biçiminde çalışma yapıldı.

5. MKE, DDY, Türk Demirdöküm, Profilo gibi işyerleri "çırak okulları" açarak bir tür sanayi çıraklığı sistemi kurdular. Ancak bugün, bu tür bir uygulama sönmeye yüz tutmuştur. Genelin içinde bu tür bir "çıraklık" olayının önemli bir yeri olduğunu ve olageleceğini de sanmıyorum.

6. Yukarıda anlatılanlar, istatistik veriler ve örneklerle geliştirilebilir ve yapılması da gereklidir.

Aydın kavramının kullanımına ilişkin

Örneğin, Kemalistliği herşeyin üzerinde tutan ve sürekli yeniden üreten, statükocu, kraldan çok kralcı *Cumhuriyet* gazetesi çevresinin aydınlığı, Recep Peker faşist ideolojisinden çok mu farklıdır? Bu kesim aydının yeri neresidir? Küçük burjuvazi içinde proletaryaya yakın olan kesim içinde midir? Bu aydınların aydın olmaktan kurtulmaları daha ileri bir adım olur. En azından üretikleri bilginin düzence kullanımına belki böylece başkaldıracak bir konuma gelebilirler.

Kırda sınıflar

Bu konuda yazılanlar, aşağıdaki soruların ve tek tek tartışmalı konuların cevabını pek açık vermiyor.

Kapitalist olmayan tarımsal yapıların kapitalizm içindeki yeri nedir?

Küçük üreticilik tekelcilikle hangi özgül biçimlerde bütünleşmektedir?

Günümüzde kapitalist bir yapıda, tarımda, aile emeğinin egemen olduğu aile işletmeleri, tarım işçiliğinin egemen olduğu kapitalist işletme biçimlerinin yanında ve önemli bir yer kaplamaktalar. Ülkemizde bu tür işletmelerin yeri, eklemlenme biçimi ve ortaya çıkan yapıya etkileri ne gibi sonuçlar doğurmaktadır?

Köylülük ve küçük üretim, kapitalizmin piyasa ilişkilerinin, uluslararası sermaye hareketinin çözücü etkisiyle, bir yandan tasfiyeye uğrarken, bir yandan da kendisini yeniden üretebilmekte, varlığını değişik biçimlerde de olsa sürdürmektedir. Bu durumda farklılaşma ve bu farklı biçimlerin özellikleri önemli olsa gerek.

Kırda kapitalizmin egemen olduğu anlayışına ben de katılıyorum. Ancak, yine de köylülük ile ilgili birşeyler yazılabilir, diye düşünüyorum.

Türkiye'de kapitalizmin gelişimi

Bu süreç, 1908'den başlatılırsa daha bütüncü ve tarihçi bir anlam kazanmış olur, diye düşünüyorum. Bana, 1908, burjuva devrimi olarak geliyor. Başarılı çalışmalar.

S.E., İstanbul

Eleştirilerimin eleştirisi ve yeni önerilerim

Taslak üzerine eski eleştirilerimin gözden geçirilmesi:

Eleştirilerim ağırlıklı olarak tekeldışı burjuvazinin "İDHD'de Halkın Birliği" başlığı altında ele alınması konusundaydı. Oysa, açık olarak, tekeldışı burjuvazinin "halk" kavramı içine alınmamasının dışında, onun burjuvazinin yanında saf tutturulmaması (nötrleştirme) amaçlandığına göre, ona karşı politik hat çizilmişti. Özellikle bu başlık altında alınması gereken tekeldışı burjuvaziye, ben "ittifakmış" gözüyle baktığımdan eleştiri yöneltmiştim. Bu eleştirimi geri alıyor, taslaktaki konumu ile kabul ediyorum.

Sosyalizmde, demokrasi anlayışı ile çok partililik, yeni bir görüş olduğu için, konuyu genel kapsamı üzerinde detaylı değerlendiremediğimden tepkisel bir eleştiri yapmıştım. Bu konudaki oldukça açık ve net olan görüşü olduğu gibi kabul ediyorum.

Taslak üzerine görüşler:

a. Genel değerlendirme:

Genel olarak taslağın içeriğine ve biçimine katılıyorum. Oldukça zengin açıklama gücüne sahip olmasının yanında, aşağıya alacağım eksik ve açıklanması gereken görüşler ile daha verimli bir çalışma ve eylem kılavuzu olacağı kanaatindeyim.

b. Eklenmesi gereken görüşler:

1. Emperyalizm ve savaş başlığı altında:

> "Emperyalizm için savaş, çözemeyeceği toplumsal sorunlardan topluları kırarak kurtulma çabasının da bir aracıdır.
>
> "Emperyalizmin varlığı savaş tehlikesinin sürmesi demektir. Ancak sosyalizmin sonul utkusunun gerçekleştiği bir dünyada kalıcı ve adaletli bir barış sağlanabilir.
>
> "Sosyalist sistemin savaşa karşı oluşturduğu denge, hassas ve emperyalist gücün gerisinden gelen bir dengedir. Savaşı önleyebilmenin en kalıcı garantisi, dünya sosyalist sisteminin yeni devrimlerle beslenmesidir. Emperyalist ülkeler işçi sınıfının enternasyonalist eğitimi de savaşları önleyebilmede bir koşuldur."

Dünya devrimi başlığı altında:

> "Bugünkü koşullarda başarının en büyük garantisi, en başta varolan proleter diktatörlüklerinin kendi aralarında ve öteki ülke işçi sınıflarıyla kaynaşmış-sarsılmaz bir blok oluşturmalarıdır. Çünkü kurulmuş proletarya diktatörlükleri yalnızca kesimsel başarılardır."

Ve bunlara bağlı olarak, emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü başlığı altındaki anlatımdan bir alıntı alalım:

> "Kendi haline bırakılırsa dünya kapitalizmi, gelişme ve yaşamı sürdürme yönünde kullanabileceği önemli bir rezerve sahiptir."

Yukarıdaki alıntıların ışığı altında:

Emperyalizmin geçirdiği evrim sürecinde devlet-tekelci kapitalizmine varmış olması ve emperyalizmin bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaşması, gelişen toplumsal beklenti ve istemleri karşılayamaması, kendi arasındaki rekabet ve pazar savaşımı ve emperyalizmin kokuşması, saldırılarını hızlandırmasını getiriyor.

Bu, emekçi halkın çürümesini ve sınıf savaşımını engellemeyi içerirken, tarihin zoru sürekli sosyalizmi dayatır. Sefaletin kendisi, onu ortadan kaldıracak düşünceyi pratik içinde yaratamayacağına göre, öznel olarak kaynaşmış-sarsılmaz bir blok, Leninci devrim ilkeleriyle komünizme doğru yürüyemezse, emperyalizm önemli olan rezervini süregenleştirebilir (göreceli olarak).

Tüm dünya genelinde düşünmek zorundayız. O halde yapılması gereken, işçi sınıfının Komünist Enternasyonalinin olmayışı ve bunun sonucu olarak gelişen yanlış eğilimler ile onların nesnel konumlarını ayırarak incelemektir. Çünkü sosyalist sistemin sağa kaymışlığı, emperyalizmin saldırısı için nesnel ortamı verimli kılar. Bugün, Türkiye halklarının mücadelesini devrime dönüştürme görevimiz (enternasyonalistlik) ile dünya devrimlerinin başarısı anlamında, uluslararası komünist hareket ile kopmaz nesnel bağlarımızı öznel olarak ortaya koymalı, yanlış ve şu gün için hakim olan sağ görüş teşhir edilmelidir. Bu, dünden bugüne hemen oluşmadığı gibi bugünden de yarına hemen ortadan kalkmayacaktır. Bunun için sosyalist sistemin nesnel dökümünün yanında, öznel politika ve politik hataları bir başlık altında toplanmalıdır.

2. "Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizminin sonuçları" başlığı altında:

> "Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır, devrimle çözülebilir bir durumun varlığı yapısaldır."
>
> "... Faşizm isteği de yapısaldır."
>
> "... Türkiye'de orta yol geçicidir. Türkiye toplumunun önünde iki yol vardır. Ya halkın aşırı sömürüsünü garanti altına alan faşizm, ya halkın devrimci enerjisini seferber ederek sorunlarını çözecek devrim."

Anlatım içinde orta yolun geçici olduğu, faşizm ve devrim ikileminin yapısallığı sunuluyor. Bu anlatım, tüm az gelişmiş ülkeler için genel bir anlatım. Özellikle Türkiye gibi faşizmin olduğu (korporatif toplumu oluşturması ve toplumsal beklentileri çözememesi dışında) bir ülkenin komünist partisi, devrim ile faşizm olayını bütünleştirmelidir. Buna bağlı olarak, programda faşizm ve sonuçları ortaya konmalıdır. Türkiye'de faşizm yapısal olduğuna göre, bunun sonuçlarında faşizmin kıyafet değişikliğinin olasılıkları konmalıdır. Örneğin, bir avuç finans kapital kliği, kendi zorunu açık olarak ayakta tutamayacağına göre değişik seçenekleri deneyecektir. Bunlara örnek: Faşizm, güdük bir demokrasiye, daha gerici bir faşist darbeye ya da emekçi halkın geleceği için önemli bir olanağı, devrimci durumu yaratacağı konmalıdır. Programda ele alınan faşizm artık istek değil, yaşayan bir gerçek durumundadır.

3. "Türkiye devriminin karakteri ve halkın birliği" başlığı altında:

Oldukça detaylı olarak devrimin karakteri, devrimin sorunu, ittifaklar ve birlik sorunu açılmış. Ancak, özellikle Türkiye devrimci hareketinde salt slogan halinde kalan "devrim zora dayanır" cümlesi ya da aksi görüşün, ideolojik temelleri konmamıştır. Bu anlamda, devrimin niteliği teorik ve pratik sonuçları açısından ayrı başlık altında konmalıdır. Yani, açılmış olan güç konusu ve onun maddeleşmiş hali (örgütlenme) ile onu devrime dönüştürecek zorun tanımlanması ve açınımı yapılmalıdır.

c. Açılması gereken görüşler:

1. "Dünya kapitalist sistemi" başlığı altında:

> "Dünya sosyalist sisteminin giderek güçlenmesi, işçi sınıfının ve halkların savaşımı ve bilimsel-teknolojik devrimin etkisi altında, dünya kapitalist-ekonomik sisteminin yapısında bir değişim vardır."

Üretimin yer değiştirmesinde, dünya sosyalist sisteminin, işçi sınıfının ve halkların savaşımı ile bağı nedir?

Bilimsel-teknolojik devrim, üretimde işgücünü ve fiziki kabiliyeti arttırırken, kafa emeğini geliştirmiş, hatta işgücünün nicel birikimini işsizler ordusuna katmıştır (emperyalist-kapitalist sistemde). Dolayısıyla, niteliksiz işgücü (az gelişmiş ülkelerdeki işçi, emekçi kesim) emperyalizmin üretim merkezleri için namzetli yerler şekline dönüşmüştür. Üretimin gereği, üretim birimi, hammadde kaynağı, pazar üçgeni bir de buna ek enerji üretiminin geri kalmış ülkelerde emperyalizmin denetiminde yapılmasını bilimsel teknolojik devrim sağlamıştır. Bunun yanında nesnel olarak kapitalist ülke ilişkileri de belirleyicidir. Burada sosyalist sistemin ve işçi sınıfının savaşımının bağı açılmalıdır.

2. "Dünya devrimi" başlığı altında:

> "Dünya ölçüsünde emperyalist sistemin hâlâ daha güçlü olduğu koşullar altında, sosyalist ülkeler, asıl olarak tarihten devraldıkları az gelişmişlik mirası nedeniyle, kendi ülke halklarına ileri kapitalist ülkelerdeki olanakları sağlayamadıkları sürece sosyalizmin çözülme tehlikesi vardır."

Sosyalizmin çözülme tehlikesi ve ülke halklarına sağlayamadığı olanaklar (ileri kapitalist ülkelerdeki olanaklara göre) nesnel bir süreç midir? Yoksa öznel olarak Marksist-Leninist devlet ve demokrasi anlayışlarındaki yanlış eğilimler midir?

d. Olasılık üzerine kurulmuş görüşlerin kısaltılması ve genellemeye dönüştürülmesi üzerine:

"Dünya devrimi" başlığı altında:

> "... Bu noktaya, büyük bir olasılıkla, emperyalizmin birden ve topluca çökmesiyle değil, tek tek ülkelerde ya da ülke topluluklarında devrimlerle gelinecektir."

Emperyalizm olduğu sürece savaş olası bir durum olduğuna göre, ileri kapitalist ülkelerde topluca mı yoksa tek tek mi olacağı kesin ve önemli olmadığına göre, programda bu konuya yer vermeye gerek yoktur. Aynı durum zayıf halka ülkeleri için de geçerli bir olasılık taşır ki, buna Doğu Avrupa ülkeleri örnek olarak verilebilir.

e. Karışıklığa yer vermemesi için iki düzeltme:

1. "Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri" başlığı altında:

> "1950'lerde kapitalist gelişme yolunda bir patlama geçiren ülke tarımına asıl gelişme 1960'larda geldi.
>
> (...)
>
> "1950-1960 arası yavaş bir kapitalist gelişme Türkiye bütününün etkisiyle Kürdistan'da da yol aldı."

Bu iki alıntı çelişkili görünmesine rağmen, çelişkili değil. Birinci alıntı, tarımdaki patlamayı içerirken, ikinci alıntı, sanayideki duraklamayı içeriyor. İkinci alıntıdaki, yavaş bir kapitalist gelişmenin sanayide olduğu belirtilirse, kargaşa ortadan kalkar.

2. "Gençlik" başlığı altında:

> "Gerici burjuva ideolojisini propaganda edecek seçme kadro yetiştirmek, teknik, yönetimsel bilgilerle donanmış, siyasileşmiş kadro yetiştirmek, öğretilen bilginin içeriğini ve pratikte kullanım alanını, emperyalistleşmekte olan finans kapitalin istemlerine uydurmak."

Finans kapitalin, emperyalistleşmesi teorik olarak doğru iken, pratik güvenceden uzak olması anlamında, "emperyalistleşmekte olan finans kapital" yerine, "emperyalist eğilim gösteren finans kapitalin" şeklinde yazılabilir.

f. Sonuç olarak:

Genel içinde görmüş olduğum eksik ve geliştirilmesini, düzeltilmesini istediğim noktaları yukarıda sıraladım. Bunlar ile programın daha verimli olacağı kanaatindeyim.

K.Y., Zonguldak

4. Program II. Taslağı üstüne notlar

1. Birinci bölümde, emperyalizm ile ilgili saptamalarda, daha önce başka yazılarda vurgulanan ama burada konulmamış olan bir noktayı, bence burada da koymak iyi olur. Emperyalist devletlerle, tekellerin özdeş olmadığı sorunu mutlaka konulmalı.

2. Yine aynı bölümde bilimsel teknolojik devrimden bahsedilirken, "emek sürecinde kafa emeğinin oranı hızla yükselmektedir" deniliyor. Bu, giderek artan ileri tekniğe dayalı makinalaşmanın dürtüsü anlamında kafa emeği mi? Yoksa uluslararası sermayenin yeni işbölümüne yol açan ana faktörlerden birisi olan bilimsel teknolojik devrimin iş süreçlerini çok basit unsurlara indirgeyerek niteliksiz işgücünün çok daha fazla oranlarda kullanılmasına neden olması mıdır? Dolayısıyla yukarıdaki bu saptama, belki bir yanlış anlamayla da olsa, ters ve çelişkili bir sonuca götürmez mi?

3. Yine bu konuda bir başka sorum da şu saptamayla ilgili: Üretim güçlerinin gelişmesinin, dünya çapında bir üretim ve dağıtım planlamasını zorunlu kılıyor olması. (Aklımda kaldığı kadarıyla yazıyorum.) Biraz yukarıda ise, dünya pazarı fabrikalarına yol açan sürece, tekellerin planladığı bir işbölümü deniliyor. Burada ikisi çakışıyor mu? Yoksa, birisi belirleyici mi? Bence, tekellerin planladığı bir oluşum olmalı. Gerçi şu soru sorulabilir: Tekelleri buna ne zorladı? Ama herşeyi sonunda böylece getirip üretim güçleri tahliline bağlamak mümkün. Belki bu nokta daha açılırsa, çelişkili görünüm de kaybolur.

4. İkinci bölümün başında "emperyalizmi kovan" burjuvazi saptamasını yanlış buluyorum. Bu, yanlış çağrışımlara yol açabilir.

5. Tarımda evrimci gelişmenin Kurtuluş Savaşı öncesine, İttihat Terakki dönemine uzandığı görüşündeyim.

6. Yine bu bölümde, 1950-1960 arasında sermayenin, hafif endüstriyi seçtiği belirtiliyor. Bence, seçme kelimesi uygun düşmüyor. Çünkü o dönemde sermayenin önündeki tek yol buydu.

7. Kırda iki uç arasında yer alan "o dev gibi küçük üreticiler yığını" saptamasını hem sınıfsal tahlil kısmında, hem istemlerde bence daha çok açmak lazım. En azından benim görüşüm bu konuda netleşmedi. Örneğin, o yığın homojen mi? Hepsi bağlaşık olabilecek sınıfsal konumda mı?

8. Bir başka sorum da tüm orta sınıfın (küçük burjuvazinin) çıkarlarını İDHD'nin temsil edeceği konusunda. Toplumsal ruha sahip siyasi devrim ile siyasi devrim süreçlerinde bu konuya nasıl yaklaşılacaktır? Bunların, olayların gidişine göre yön alacağını söylemek, bence yeterli değil. Ayrıca yanlış da olur. Çünkü, programda biz bir taahhütte bulunuyoruz. O anlamda, sınırını iyi çizmemiz, emekçi sınıfların duyacağı güven açısından önemlidir.

9. Yine bu konuda yani sınıf tahlili konusunda tekeldışı burjuvazi kavramı var. Orta-küçük kapitalist terimi bu kavramdaki tabakaları kapsadığına göre, o terimleri sürekli seçmek daha uygun olur diye düşünüyorum. Bu kavramda ısrar ediliyorsa, o zaman ayrıntılı sınıf tahlili, siyasi temsilcileri, liberalizm vb. üzerine teorik incelemeler çıkarılmalıdır.

10. Sınıf tahlili konusunda son sorum, yarı proleterler deyimiyle ilgili. Bu konuda daha açıklayıcı bir analiz gerektiği kanısındayım.

11. İstemlerde yer alan fabrika komitelerinin, siyasi mücadeleye daha fazla çekilmeleri, böylece işçileri aktif yığın demokrasisine ısındırmaları mümkün olamaz mı? Bence, bu tip komiteler sendikalara nazaran işçileri siyasi olarak hareketlendirmekte daha iyi bir kaldıraç olabilir.

12. Son olarak, ulusal azınlık sorununda, İttihat Terakki dönemine ilişkin birşey eklemek istiyorum. Ermenilerin tehcir olayı konulurken İttihat Terakki yönetiminin şöven politikası ana neden olarak gösteriliyor. Oysa bunun da altında yatan "milli burjuvazi yaratma" hedefi doğrultusunda iktisaden üstün konumdaki gayri müslimlere — özellikle de Doğu ve Adana-Çukurova yöresindeki Ermenilere — yönelik baskı olgusudur. Mesele, onların maddi olanaklarını gaspetmektir. Bu doğrultuda şövenizm daha çok bir katalizör olmuştur, denilebilir. İyi çalışmalar.

R.C., İstanbul

Giriş ve tahliller kısaltılmalı

RSDİP'nin programı nasıldı, gerekçeler, tahliller, öneriler ve sosyalizme ilişkin 3. bölümün programda tuttuğu yer ne kadardı, bilemiyorum. Bu konuda bir bilgim yok ama ikinci taslakta giriş ve tahlil bölümü çok uzun tutulmuş gibi geldi. İDHD bölümü, özellikle de bu devrimin niteliği ve devrimde oluşacak devrimci organ, komite, meclis biçimleri (bugünden bilinmezse de) daha uzun anlatılabilir. Bundan başka, somut programın maddeleri çoğaltılıp, genişletilebilir. Aynı şekilde sosyalizm bölümü de kısaltılabilir.

Yer verilecek veya genişletilecek konular:

a. Devrimde sınıfların tavrı. Değişik tavırlara karşı ne yapılabilir?

b. Türkiye'nin Meşrutiyet döneminden beri geçirdiği burjuva devrimler ve demokrasi deneyimi. Halkın bu devrimlerde oynadığı rol. Dolayısıyla halkın bugüne kadar bir devrim deneyinin olmaması ve İDHD'de siyasal devrim deneyi kazanması gereği. İDHD'nin yığınları etkilemedeki rolü.

c. Devlet aygıtının örgütlenişinde demokrasi bölümü: e ve f maddelerinde milisler ve silah taşımaya açıklık getirilmiş. Ancak ondan önce partinin silahlanmaya bakışı belirtilmeli.

d. Memurların, aydınların örgütlenmesi, dernekler, eğitim sistemi, Atatürkçü eğitimin okullardan kaldırılması, sosyalist eğitim, işçi okulları, çalışma saatleri içinde işçilerin eğitimi konularına açıklık getirilmelidir.

E.A., Ankara

Son bir toparlama

Program üzerine görüşlerimizi bildirdik. Ben son olarak toparlıyorum:

1. Açılmasını düşündüğümüz konular: Türkiye'de demokrasi ve devrim deneyimleri. Bir halk hareketinin olmaması. Üstten, güdümlü demokrasilerin nedeni. Türkiye'nin bir halk devrimine ihtiyacı olması. Siyasal eğitimde bunun gerekliliği.

2. Ortaya çıkabilecek hükümet, organ, komite biçimleri hakkında maddelerin girmesi. İsim bu konuda önemli değil, içeriğinin tahlil edilmesi yerinde olur.

3. Birinci ve üçüncü bölümün kısaltılması, ikinci bölümün genişletilmesi iyi olur kanısındayız.

U.H., Zonguldak

Anlatımda açıklık

İkinci taslaktaki olumlu gelişme hemen dikkati çekiyor. Gerekli kısaltmalar yapılmış, anlatıma açıklık getirilmiş. Eleştiri konusu olabilecek açık bir nokta yok. Yalnızca, anlatım eksikliği taşıyan ve yanlış bir izlenim yaratabilecek iki nokta üzerinde duracağım.

1. Bölüm: Dünya devrimi:

Burada sosyalist sistemin çözülmesinden ne kastediliyor? Eğer, kastedilen geri dönüş ise yanlış olur. Bence, sosyalizmi, kapitalizm ile olanak yarışına sokmak yanlıştır. Sosyalist ülke halklarının sempatisini kazanma yolunu Marksist-Leninist öğretide ve proleter kültürde aramak en doğrusudur.

1. Bölüm: Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü:

"Dünya emperyalist sisteminden devrimler yoluyla parçalar koparılmazsa..." diye başlayan cümle bana yanlış geliyor. Koparılırsa, komünizm yaklaşır.

P.I., Ankara

Tartışmanın onurunu duyuyoruz

Program taslağını tartışmanın onurunu duyarken, bu büyük sorumluluğun bilincinde olduğumu bildiririm. Türkiye ve dünya devrimine program üretmek için, tartışmaya katılan tüm yoldaşları, yaptıkları katkılarından dolayı kutlarım.

1. Sosyalizmde çok partililik konusu kafamda çok açık değildi. *Sosyalizm ve Demokrasi* kitabını okuyunca sorum kalmadı.

2. Program taslağını, öz ve biçim olarak iki açıdan değerlendirmeye çalıştım. Genel anlamda mükemmelliğin ötesinde olduğunu söyleyebilirim. Eleştirilerimle dolduracağım bir eksiklik, boşluk göremedim. Program, Türkiye'de devrimi başarmanın yolunu çok iyi gösteriyor.

3. İDHD programında, bankaların devletleştirilmesinden sonra, mevduat sahiplerinin paralarının eksiksiz geri ödeneceği düşüncesi var. Bu bana biraz yanlış geldi. Örneğin, bir kapitalistin bankada çok parası olabilir. Bu anlamda, "belirli bir sınırlama ile geri ödenir" biçiminde değiştirilmesi daha uygun olacaktır.

4. Kürt halkının genel olarak küçük burjuva üretim ilişkilerinde bulunması, bu halkı küçük burjuvazi içine sokmayacağı görüşündeyim. Bu, ulusal sorunu bulandırabilir.

5. Anti-kapitalist terimi İDHD kapsamı içinde kullanılabilir mi?

T.F., Ankara

Daha uzun yazacağım

Daha önceki eleştirilerimde, tekeldışı burjuvazinin "İDHD'de halkın birliği" başlığı altında ele alınmasının yanlış olduğunu düşünüyordum. Sosyalizmde çok partililik ters geliyordu. İki eleştirimi de geri alıyorum.

Görüşlerimi daha uzun yazıp, göndereceğim.

G.Y., Ankara

Program tartışması tüm görüşlerimizi yeniden çalışmamızı sağlıyor

Değerli yoldaşlar,

4. Program Taslağı, TKP'nin 64. yıldönümünde hazırlanarak, hepimizin bildiği gibi tartışmaya sunuldu. Ben de o tarihlerde önerilerimi, sorularımı, düşüncelerimi iletmiştim. Geçtiğimiz zaman içinde de program tartışmasını bütün canlılığı ile izledim.

Bugün, bu yazıyı yazmadan önce, 4. Program ikinci taslağımızı ve kendi önerilerimi önüme aldım. Taslağımıza baktım, bir kez daha içim açıldı. Yazıma baktım, üzüldüm.

İçim açıldı, çünkü bu kadar canlı, coşkulu ama sade ve de en önemlisi doğruları yansıtan bir programı, partimiz Türkiye işçi sınıfına sunuyor. Eminim ki, bütün yoldaşlarımız, programı okuduklarında bu rahatlığı duymuşlardır.

Üzüldüm, çünkü bizler herşeyden önce ideolojimizi, siyasetimizi özümseyip, ideolojimizi maddi güce dönüştürmekle görevliyiz. Bu görevi gönüllü almış insanlarız. Benim yazım, ideolojimizi iyi özümsemediğimi anlatıyor.

Program tartışmaları sırasında diğer yoldaşlarda da gördüğüm, çok açık olarak gözükebilen bir örneği vermek istiyorum.

" 'Türkiye'de orta yol geçicidir', 'Türkiye'de faşizm isteği yapısaldır' dediğimize göre, programa Türkiye'deki faşizm ile ilgili bölüm eklenmelidir."

Dikkatli göz hemen seçiyordur, ama bence şunu kısaca belirtmekte yarar var. Biz, "Türkiye'de orta yol *olamaz*" demiyoruz. Olabilir ama bu uzun süreli değildir, geçicidir, diyoruz. "Faşizm yapısaldır" demiyoruz. "Faşizm *isteği* yapısaldır" diyoruz. Eğer böyle koysaydık, işte o zaman faşizm konusu bu çerçevede programatik konu olarak programımıza girerdi.

Biz, bu görüşleri *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında uzun uzun işledik, eğitimini yaptık. Aslında, program çalışmamız, görüşlerimizin yeniden bir çalışması oluyor. Anladım dediğimiz şeylerin bir zaman sonra kavranılmadığı ortaya çıkıyor.

Öte yandan faşizmin çözülme sürecinde olduğu şu günler, o mantığa en güzel cevabı veriyor. Yaşam, yanlışlığa hak tanımıyor. Türkiye, bu sürecin sonunda orta bir yola girer mi girmez mi belli olmaz, ama öyle bir ihtimalin varlığı bile, orta yolların geçici de olsa uygulanabileceğini reddedilemeyecek şekilde gösteriyor.

Bu yazıyla amacım, program taslağını hazırlayan yoldaşlara, tartışmaya katılarak öneri yapmak değil, tartışmaya katılan yoldaşlara her zaman yinelediğimiz öneriyi yapmaktır.

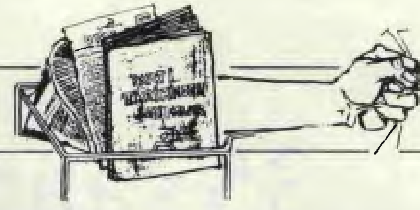
Tek başına birinci ve ikinci taslak arasındaki farkın da gösterdiği gibi, programı hazırlayan yoldaşlarımız üstün bir çalışma örneği gösteriyorlar. Elbette ki, bunda programımızın tartışmaya açılmasının büyük payı vardır.

Bize düşen görev ise, siyasetimizi, ideolojimizi özümseyip, yığınlara onu mal etmektir. Onun bunun ne idüğü belirsiz teorileriyle uğraşarak vakit harcayacak zamanımız yok. Kollarımızı daha fazla sıvamalıyız.

Biz, yerinde saymayan, sürekli ileriye doğru bir kat daha yükselerek ilerleyen bir hareketiz. Bugün programımız yaşadığı dönemin en mükemmeli olabilecek tek programdır. Yarın daha mükemmellerini yaratacağız.

Ş.E., İstanbul

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Bu sayımızda, Komünist Enternasyonal Merkez Yürütme Kurulu 13. Genel Toplantısında, Otto Kuusinen'in sunduğu rapor üzerine kabul ettiği tezleri veriyoruz. Bu tezler, Türkçe olarak Şubat 1934'te basılmıştır.

Türkçeye çevrilmiş birçok kitabından da tanıdığımız Finli devrimci Otto Kuusinen, uluslararası komünist hareketin önderlerindendi. 1921-1939 yılları arasında Komintern Yürütme Kurulu Genel Sekreterliği görevini yürüten Kuusinen aynı zamanda Finlandiya Komünist Partisi'nin kurucularındandır. 1941 yılında SBKP MK üyeliğine getirilen Kuusinen, 1951'den ölüm yılı olan 1964'e kadar SBKP MK sekreterliği görevini yaptı.

Faşizm, harp tehlikesi ve komünist fırkalarının vazifeleri

Bundan evvelki, K.E.İ.K. sinin onikinci plenumunun tebarüz ettirdiği veçhile, nisbî istikrarın sonunu takibeden kapitalizmin umumî buhranının inkişafı, artık, bütün cihanda kapitalist sisteminin şiddetli bir surette sarsılmasına müncer olmuştur.

Beynelmilel proletaryanın ve magdur milletlerin iç kalası olan Sovyetler Birliği, sosyalist kuruluşunu inkişaf ettirip mütemadiyen kuvvet ve iktidarını artırırken, kapitalist dünyasının iktisadiyatı bozulmakta, inhilal etmektedir. Sefalet, açlık ve harabî gittikçe artan bir şekilde hükmünü icra ediyor. Burjuvazi, faşist cebrütazyik metotları ile, ve emekçi sınıfları soymak ve diger kavumlara karşı soyguncu harpleri açmak süretile iktisadî istismar vasıtalarını son haddine kadar şiddetlendiriyor. Fakat aynı zamanda, emekçi kitlelerin inkılâpçı infialleri, istismarcı sınıfların artık tahammül edilmez yükünü devirmek azimleri de büyüyor, ziyadeleşiyor.

Kapitalist memleketlerdeki sınıf ziddiyyetinin son derece gerginliği, ve beynelmilel rekabet ve zıddıyyetler, inkılâbî buhranın objektif emarelerinin öyle bir olgunluğunu gösteriyorki, halihazırda, cihan, artık derin bir tarzda, harp ve ihtilallerin eşiğine girmiş bulunuyor.

1. Faşizm ve inkılabî buhranın olgunluğu

Faşizm, malî sermayenin en mürteci, en milliyetperver ve en emperyalist unsurlarının açık bir tethişçi diktaturasıdır. Faşizm, şaşırmış köylülüğe, esnafa müstahdimine, memurine ve bilhassa büyük şehirlerin sınıf ve mevkilerini kaybetmiş yani düşmüş unsurlarına hitap ederek küçük burjuvazı arasında, inhisarcı sermayeye, bir kütle temeli teminine oğraşmakta ve aynı zamanda amele sınıfı arasında nufuzunu artırmağa çalışmaktadır.

Faşizmin inkişafının ve Almanyada ve daha bir sürü kapitalist memleketlerde iktidar mevkiine geçmesinin delâlet ettiği manalar:

a) İnkılâbî buhran ve kitlelerin, sermayenin tahakkümüne karşı hiddet ve infialleri artıyor;

b) Kapitalistler artık, eski parlemantarizm ve umumiyyetle burjuva demokrasisi unsurlarile, diktaturalarını idame ettirebilecek kuvvette değillerdir;

c) Fazla olarak ta, parlemantarizm ve umumiyetle burjuva demokrasisi, kapitalistler için, gerek dahilde (mesela proletaryaya karşı mücadeleler), gerek hariçte (cihanın emperyalistler arasında yeniden taksimi için muharebeler), siyasetlerine bir engel teşkil ediyor;

d) Binaenaleyh, sermaye, memleket dahilinde açık bir tethişçi diktaturaya ve harici siyaset sahasında da emperyalist harplerine doğrudan doğruya bir hazırlık teşkil eden dizginsiz bir milliyyetperverliğe — (şövenizm) geçmeğe mecburdur.

Burjuva demokrasisinin sinesinde doğan faşizm, kapitalistler nazarında, kapitalizmin yıkılmasına karşı bir çarei necattır. Sadece ameleleri aldatmak ve müdafaadan mahrum bırakmak içindirki, sosyal-demokrasi, burjuva demokrasisinin faşistleştiğini inkâr etmekte ve prensip olarak, demokrasi ile idare olunan memleketleri, faşist diktaturası ile idare olunanlara karşı tutmaktadır. Diğer taraftan, faşist diktaturası, her memleket için burjuva diktaturasının muhakkak surette geçmesi lâzım gelen bir merhale değildir. Onun önüne geçmek, mücadelede bulunan, ve bilhassa sosyal-demokrasinin bozguncu nüfuzu altında felce oğratılan, proletaryanın kuvvetlerine tabidir.

2 — Sosyal-demokrasi de dahil olduğu halde, bütün burjuva fırkalarının umumî istikameti, burjuva diktaturasının faşistleşmesine doğru gitmekle beraber bu istikametin tahakkuku, faşistleşmenin şekil ve usulleri hakkında, zarurî olarak, fırkalar arasında, bir takım fikir tehalütlerine sebebiyet veriyor. Bazı burjuva gurupları ve bilhassa amelî sahada, proletaryaya karşı, hiçbir türlü polis cebrütazyikinden çekinmeyen sosyal-faşistler, burjuva diktaturasının faşistleşmesinin tatbiki esnasında parlemanter şekillerin muhafazasına taraftardırlar. Fakat faşistler, burjuva demokrasisinin sarsılmış olan bu eski şekillerinin kısmen veya tamamen ilgasını isterler; faşistleşme hareketinin, açık bir faşist diktaturası tesisi ve vasi mikyasta zabıta cebrütazyiki ve faşist tethiş çeteleri istimali suretile tatbikini talep ederler. Faşistler iktidar mevkiini ele aldıktan sonra diger burjuva fırkalarını teb'id, tefrik ederler veya inhilale oğratırlar (mesela Polonyada olduğu gibi), veyahut feshederler (Almanya ve İtalyada olduğu gibi). Faşizmin, siyasî inhisara doğru böyle bir gayesi hakim sınıflar arasında, faşistleşme yolunda olan burjuvazinin, faşizmin mütebayin dahilî vaziyetinden doğan, ihtilaf ve çarpışmalarını keskinleştirir.

3 — Almanyada faşist diktaturasının teessüsü bütün cihan muvacehesinde, Alman sosyal-demokrasisinin foyasını meydana çıkardı. 1918 proletarya ihtilalinin kanlı tenkil hareketinden başlıyarak, müteselsil bir dizi ihanet ve grev bozgunculuklarından, koalisyon hukûmetlerinden, inkilâpçı ameleler aleyhine polisin vahşiyane mukabelelerinden, "ehveni şer" diyerek Hindenburga rey vermekten tutun da faşist Hitler çetesiyle açık teşriki mesaiye varıncaya kadar... işte bir sürü marifetlerki, II inci enternasyonalın rehber fırkasının hizmet vesikalarını teşkil eder.

Burjuva demokrasisinin sinesinde doğan faşizm, kapitalistler nazarında, kapitalizmin yıkılmasına karşı bir çarei necattır.

Alman sosyal-demokrasisi, bu güne kadar, ikinci enternasyonalin bütün fırkalarının arkası sıra gittikleri bir sancaktar idi ve el'an da bu rolü görmekte devam ediyor.

Sosyal-demokrasi, proletaryanın inkilâpçı ittihadı aleyhine, Sovyetler Birliği aleyhine mücadele edip, amele sınıfı arasına tefrika sokmakla, burjuvaziye, kapitalizmin hayatını devam ettirmeğe yardım ediyor, ve açık faşist diktaturalı memleketler de dahil olduğu halde, her yerde, burjuvazinin baş hamîsi rolünü görmeğe devam ediyor. Fakat ekser memleketlerde, artık, inhilal etmek yoluna girmiştir. Sosyal-demokrat ameleler arasında cezrileşme hareketi, sosyal-faşist şefleri arasında da tefrikayı keskinleştiriyor. Açık neo faşist gurupları meydana çıkıyor, yeni bir $2^1/_2$ enternasyonalı teşkil etmeğe teşebbüs eden "sol" artıkları bunlardan ayrılıyor.

"Almanya'da faşist diktaturasının teessüsü bütün cihan muvacehesinde, Alman sosyal-demokrasisinin foyasını meydana çıkardı. 1918 proletarya ihtilalinin kanlı tenkil hareketinden başlayarak, müteselsil bir dizi ihanet ve grev bozgunculuklarından, koalisyon hukûmetlerinden, inkilâpçı ameleler aleyhine polisin vahşiyane mukabelelerinde, 'ehveni şer' diyerek Hindenburg'a rey vermekten tutun da faşist Hitler çetesiyle açık teşriki mesaiye varıncaya kadar... işte bir sürü marifetler ki, II. Enternasyonalin rehber fırkasının hizmet vesikalarının teşkil eder."

Aksi inkılâpçı burjuvazinin hizmetkârı Troçki, beyhude yere, acınacak bir takım tecrübelerle, bir 4 üncü enternasyonal tesis etmeğe ve Sovyetler aleyhine tezviratlarla, sosyal-demokrat amelelerin, komunist saflarına geçmelerine mani olmağa çalışıyor.

Emperyalist memleketler arasındaki şiddetli rekabet sahasında, beynelmilel sosyal-demokrat teşkilatı infisah ediyor. II nci enternasyonalın buhranı artık bir vakıadır.

4 — Sermaye oligarşisinin, buhranı yenmek için takibettiği bütün iktisadî siyaset (amele ve köylülerin soyulması, kapitalistlere ve erazi sahiplerine nakdî muavenet), kapitalizmin istikrarını temin etmek şöyle dursun, bilakis, kapitalist iktisadiyatının mekanizmasının, mütemadî infisahına (para sisteminin, bütçenin bozulması, devlet iflasları, zıraî buhranın mütemadî artması) ve kapitalizmin esas zıddıyetlerinin fevkal'ade şiddetlenmesine sebebiyet veriyor.

Bu vaziyette, bütün kapitalist memleketleri, görülmemiş bir nisbette, harp istihsallerini genişletiyor ve bütün sanayi ve zıraatın esas şübelerini harp ihtiyacatına uydurmağa çalışıyorlar. Bu suretle, imha ve tenkil vasıtalarına karşı temin edilen "talepler" üzerine inzimam eden bu son senelerin açık enflasyonları (Amerika Birleşik hükûmetleri, İngiltere, Japonya), damping üzerine dampingleri (Japonya), ve gizli enflasyonları (Almanya) ile bir sürü memleketlerde, bazı sanayi şübelerinde (bilhassa demir ve demirli olmayan madenler, kimya ve mensucat sanayi) inde istihsalin fazlalaşmasını intaç etmiştir. Fakat istihsalin, bu şekilde gayri münbit gayelere doğru teşviki ve yahut enflasyon esası altında bir çok ihtikârane sıçrayışları, bir sürü başka sanayi şübelerinde (mesela makina imali, inşaat, bir çok büyük istihlâk maddeleri istihsali) gibi sanayilerde durgunluk ile veya istihsalin gerilemesi ile müterafik gitmektedir, ve tabiatile devlet maliyesinin daha ziyade tezebzübüne ve kapitalizmin umumî buhranının dahada keskinleşmesine müncer olacaktır.

Hariç ve müstemleke pazarları için mücadele şimdiden hakikî bir beynelmilel iktisadî harp manzarasını arz etmektedir.

5 — Bunun için, sosyal-demokratların, halihazır cihan vaziyetini, kapitalizmin mevkiini sağlamlaştırmağa muvaffak olmuş, umumî buhranını yenmek yolunda yürüyor gibi tefsire kalkışmaları tamamen yanlıştır. Kapitalist dünyası, inkilâbî buhrandan nisbî istikrara geçtiği sıralarda başlayan, kapitalist hükûmetlerinin ilk faşistleşme dalgalarından farklı olarak, bugün, kapitalist istikrarın sonundan inkilâbî buhrana doğru gidiyor ve bu da, faşizmin inkişafına ve emekçilerin inkilâpçı hareketine başka bir ufuk açıyor.

Burjuvazinin, inkilâpçı hareketi ezmek için en vahşi tazyik ve şiddeti kullanması, kapitalizmin bu günkü tezelzül şeraiti altında, emekçilerin en şuurlu tabakalarını, uzun müddet korkutup faal mücadelelere geçmekten menedemez. Bu tethiş ve tazyikin, şimdiye kadar sosyal-demokrat fırkasını takip eden amelelerin ekseriyeti üzerinde bile uyandırdığı ighirar ve hiddet onları, komunist tahrikât ve propagandalarına karşı daha hassas yapıyor. Burjuvazi, kuvvetli bir hükûmet tesis etmek için sarsılan diktaturasını faşist sisteminde yeniden tanzim ve tensik ederken, bu tensik keyfiyeti, bu günkü şerait altında onun yalnız sınıfî tethiş ve tazyikinin değil, fakat ayni zamanda, kuvvet ve kudretinin de infisah unsurlarının keskinleşmesine, burjuva kanuniyetinin ehemmiyet ve nufuzunun geniş kütleler nazarında tahribine, burjuvazinin kendi saflarında dahilî ihtilaflar çıkmasma sebebiyet vermektedir. Velhasıl, burjuvazi, müteaddî ve harpçu bir siyasetle, haricî vaziyet siyasiyesini tahkime oğraşırken beynelmilel zıddıyetleri ve bu zıddıyetlerın, kapitalizm için tevlit ettiği tehlikeleri nihayet derecede şiddetlendirir.

6 — Binaenaleyh, şimdi kapitalist cihanda, sür'atle olgunlaşan inkilabî buhranın objektif temayüllerini görmemek bir sağ oportünist hatası teşkil edecekti. Fakat bu, gerek iktisadi ve gerekse siyasi temayüllerin, mev-

(Not: Belgenin son sayfa ya da sayfaları elimizde bulunmadığından yayınlayamıyoruz.)

35 saatlik iş haftası savaşımında

VDO işçileriyle sohbet

Lokavta uğramış işçiler fabrika kapısı önünde beklerken

Savaşımı ödünsüz sürdürmek gerek

SORU: Adınız nedir?
YANIT: Kıymet.
SORU: VDO'da kaç yıldan beri çalışıyorsunuz?
YANIT: Beş yıldan beri.
SORU: Kaç yıldan beri sendikalısınız?
YANIT: On iki yıldan beri sendikalıyım.
SORU: Grev oylaması nasıl sonuçlanmıştı?
YANIT: Grev oylamasında işçilerin %82'si greve evet dedi. Ancak grevleri desteklemek için yapılan yürüyüşlere çok az insan katıldı. Burada sendikanın zayıflığı söz konusudur.
SORU: Siz greve evet dediğiniz halde, greve gidilmedi. Ancak işveren elindeki yapılması gereken malları bitirdikten sonra, sizleri kapı dışarı ederek lokavt uyguladı. Bu şu demektir: Ne sendikadan, ne de işverenden ücret alamayacaksınız. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
YANIT: Bu çok önemli bir nokta. Başta tüm metal işkolunda yapılan grev oylamasında işçi arkadaşların ezici çoğunluğu greve evet demişlerdi. Ancak tüm metal işkolunda değil, sadece oto sanayiinde greve gidildi. Bu metal işkolunda çalışan işçilerin az bir kesimini kapsadı. Sendika grevleri mümkün olduğu kadar ucuza maletmeye çalışıyor. Onun için VDO'da greve gidilmedi. Sendikanın en büyük yanlışı ve zayıflığı burada yatıyor. İşveren de sendikanın bu yanlış ve zayıflığından yararlanarak lokavt ilan etti. Düşünebilir misiniz, lokavta uğrayan işçi sayısı 90 bine yaklaşıyor. Bu grevci işçilerin aşağı yukarı üç katıdır. Lokavta uğrayan işçilerin geri kesimlerinde hızlı bir sendika düşmanlığı yayılıyor. İşverenler de zaten bu amacı güdüyorlar. Oysa ben istiyorum ki, sendikamız dolu dizgin bir sınıf mücadelesi versin, patronların burunlarını yere sürterek haklarımızı alsın ve bizi, grevi ucuza kotarırım diye patronlara satmasın. Ücret filan da istemiyorum.
SORU: Böyle sizin gibi düşünen var mı?
YANIT: Elbette vardır. Ve sendikanın bu tutumunu da eleştiriyorlar.
SORU: Bazı işyerlerinde lokavta uğrayan işçiler, işyerlerini işgal ettiler. Siz neden VDO'yu işgal etmediniz?
YANIT: Fabrikayı işgal etmek kolay değil. Örgütlülük isteyen birşey. IGM bu konuda hiç yardımcı olmadığı gibi, işgal isteminde bulunan işçi arkadaşları da soyutlamaya çalışıyor. Sendikanın bu uzlaşıcı tutumu mücadelemizi güçten düşürüyor.
SORU: İşgalden yana mısınız?
YANIT: Lokavta uğradık. Bir zorbalık söz konusudur. Bu haksızlığı kabullenip sınıflar arası barış istemeyiz. Haklarımızı korumak, fabrikayı işgal etmek demek. İşgalden yanayım.
SORU: IGM şimdi patronlarla 35 saat yerine 38 saat üzerinde anlaşmaya çalışıyor. Buna ne dersiniz?
YANIT: Biz 35 saat için kavgaya atıldık, eğer IGM böyle bir anlaşmaya evet derse kendisi kaybeder.
SORU: IGM'nin 35 saat için ülke çapında metal işkolunda greve gitmesini ister misiniz?
YANIT: İşçiler bu kavgaya çoktan hazırdırlar, yeter ki IGM başları buna evet desinler.
SORU: Bildiğiniz gibi Almanya'daki teknolojik gelişme aslında işçilerin haftalık 35 saatten de daha az çalışmasını olanaklı kılıyor. Ancak sendika iş saatinin 35 saate indirilmesi için bir kampanya açtı ve bu istem işçiler tarafından coşkuyla karşılandı. Siz 35 saat için neler düşünüyorsunuz?
YANIT: 35 saatin bizim için hayati önemi vardır. Hele biz kadınlar için! VDO'da çalışanların neredeyse tümü kadındır. Bu da şu demektir: Hem işçi olarak, hem de ana olarak çocuklarımıza, özel hayatımıza daha fazla zaman ayırabileceğiz. Bir de işsiz arkadaşlarımıza yeni iş alanları açılacak.
SORU: Başka söyleyeceğiniz birşey var mı?
YANIT: Eğer sendika patronlarla uzlaşmak için 38 saatle karşımıza çıkarsa biz sendikanın bu tutumuna karşı da mücadele etmeye hazırız. Başka söyleyecek birşeyim yok.

Ben lokavta karşı hemen işgalden yanayım

SORU: Adınızı söyler misiniz?
YANIT: Fehime.
SORU: Kaç yıldan beri VDO'da çalışıyorsunuz?
YANIT: 3,5 seneden beri.
SORU: Sendikalı mısınız?
YANIT: Evet, 2 seneden beri.
SORU: İşçilerin %82'si greve evet dedikleri halde neden greve gitmediniz?
YANIT: Çoğumuz grevden yanaydık, ancak sendikadan emir gelmediği için greve gidemedik.
SORU: Şimdi siz lokavta uğradınız ve patron ücretlerinizi ödemeyecek. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
YANIT: Biz sendikanın hatası yüzünden lokavta uğradık, onun için sendika ücretlerimizi ödetmelidir ya da ödemelidir.
SORU: Bazı işçiler işyerlerini korumak için fabrikaları işgal ettiler. Siz neden işyerinizi işgal etmediniz?
YANIT: Ben hemen işgalden yanayım. Yalnız benimle olmuyor. İşgal için birlik gerekiyor. Bir de sendika işgale karşı çıkıyor.
SORU: Sendika, patronlarla 38 saat üzerinde anlaşmaya çalışıyor, buna ne dersiniz?
YANIT: 38 saate karşıyım. 35 saat için mücadeleye başladık ve bunun sonuna kadar devam etmesini istiyorum.
SORU: IGM'nin Almanya çapında greve gitmesini istiyor musunuz?
YANIT: Evet istiyorum. Hakkımızı almak için ve patronları dize getirmek için bu gereklidir.
SORU: Başka birşey söylemek ister misiniz?
YANIT: Hayır. Zaten pek iyi Türkçe bilmiyorum.

Uzlaşma değil savaşarak hakkımızı almak istiyoruz

SORU: Adınızı söyler misiniz?
YANIT: Uğur.
SORU: Kaç seneden beri VDO'da çalışıyorsunuz?
YANIT: Bir seneden beri.
SORU: Sendikalı mısınız?
YANIT: Evet sendikalıyım.
SORU: İşçilerin çoğu greve evet demişti. Neden greve gitmediniz?
YANIT: Greve gidilmemesini biz de anlayamadık. Biz her gün işe geldiğimizde, grev her an olacakmış gibi hazırlıklı geliyorduk. Biz sendikacılardan grevin ne zaman olacağını sorduğumuzda, grevlerin ilkin oto endüstrisinde başlayacağını söylediler. Başarıya ancak böyle ulaşılacakmış. Lokavt ilan edildiğinde ise elimiz kolumuz bağlı kaldık, hiçbir şey yapamadık.
SORU: Patronların uyguladığı lokavta karşı neden tepki göstermediniz?
YANIT: Patronların lokavtına karşı, tabanda gelişen tepki, işyerini işgal etmekti. Çünkü grev olmuyordu. İçeride, yani fabrikada hâlâ üretim sürüyordu. Patron bu dönemde birçok işçiyi kapı dışarı etti. Bu da 35 saatlik çalışma süresi için başlattığımız mücadeleye vurulmak istenen darbeydi. Buna karşı bizim de fabrikayı işgal edip, üretimi tümden durdurmamız gerekirken, sendika işçilerin bu

"Kaldırımı bekleme, fabrikayı işgal et" belgisini işçi arkadaşlar doğru buldular

Fabrikanın yan sokağında düzenlenen festivalde üstünde "gelecek onun için savaşanların" yazılı flamamız görünüyor

doğru, haklı isteminin önüne engel olarak dikildi. Sendika, fabrikayı işgal etmek kanun dışı bir eylemdir, mücadelemiz ancak kanunlar çerçevesi içinde başarıya ulaşır dedi.

SORU: Peki neden fabrikayı işgal etmediniz?

YANIT: Lokavta karşı doğru cevap elbette fabrikayı işgaldi. Örneğin lokavtın ilan edildiği gün 1000'in üzerinde işçi toplanmıştı. Bu işçi arkadaşlar patrona karşı aktif eyleme sokulmadıkları için, lokavt ilanından bir hafta sonra fabrika önünde bekleyen işçilerin sayısı 100-150 kişiye düştü. Bunun tek sorumlusu sendikadır.

SORU: Peki işçilerin ücretlerini kim ödeyecek?

YANIT: İşçilerin genel tepkisi şudur. Biz sendikadan ücret filan istemiyoruz. Biz 35 saatlik iş süresi mücadelesinin başarıya ulaşmasını istiyoruz. Her türlü özveriye hazırız. Önemli olan sendikanın mücadelemize saygılı olması ve sahip çıkması. Patronlarla uzlaşmanın yolunu değil, işçilerin haklarını arasın ve savunsun. Biz işçiler sınıf kavgasına hazırız. Tüm işçilerdeki genel kanı budur.

SORU: IGM şimdi patronlarla 38 saat üzerinde anlaşmaya çalışıyor. Bu konuda ne diyorsunuz?

YANIT: Bu bizim için bir yenilgidir. Çünkü Almanya'da aşağı-yukarı 20 yıldan beri ilk kez işçilerin patronlara karşı mücadelesi doruk noktaya varıyor. İlk kez yerli ve yabancı işçiler birbirlerinin sınıf kardeşleri olduklarını iliğine kadar seziyorlar. Ve birlikte kendi sınıfının haklarını savunuyorlar. Aynı zamanda işçilerin Bonn'da yapılan 250 bin kişilik dev mitingi, işçilerin gücünü dosta düşmana gösterdi. Demek ki bu uzlaşma işçilerden değil, sendika ağalarından geliyor. Bu da sendika yönetiminin bizim haklı davamızı hakkıyla yürütmediklerini gösteriyor. Ancak son söz yine biz işçilerindir. Sendika ve işveren arasında imzalanan anlaşma eğer 38 saat olursa, yine bizim önümüze gelecektir. O zaman biz işçiler tüm gücümüzle bu anlaşmayı reddedeceğiz.

SORU: 35 saat mücadelesinin başarısı için IGM'nin Almanya çapında greve gitmesini ister misiniz?

YANIT: Bu işkolunda genel grev değerli bir silahtır. Patronları dize getirecek tek silahtır.

Festivaldeki yayın masamız

Onun için biz işçiler IGM'nin Almanya çapında greve gitmesini istiyoruz. Biz sınıflararası barıştan yana değil, sınıflararası kavgadan yanayız.

SORU: Başka söyleyecek bir şeyiniz var mı?

YANIT: Grevin başarısı için, lokavta karşı direnmek için başta işgalcilerin birliği gereklidir. Biz tabanda işçilerin birliği için çalışma yapıyoruz. Ama başarı için yalnız birlik yetmiyor. Bir de başarı için doğru bir yolun olması gerekiyor. İşçilerin bu enerjisinin doğru hedeflere kanalize edilmesi gerekiyor.

SORU: Sizce başarının önündeki engel sendikanın bu uzlaşıcı tutumu mudur?

YANIT: Yalnızca sendika ağaları değil, sendikanın bu uzlaşmacı tutumunu onaylayan bazı Türkiyeli siyasetlerin reformist tutum ve istemleri de engel teşkil ediyor. Bunlar işçilere doğru yolu göstermiyor, sendika yönetiminin kuyruğunda yürüyorlar. 35 saatlik iş süresi kavgasını destekliyorlarmış görünüp işçilerin kafasını bulandırıyorlar. Sendikanın haklı olduğunu savunuyorlar. Bu da onların reformist bir çizginin takipçisi olmalarından kaynaklanıyor.

SORU: Neden, dayanışmaya karşı mısınız?

YANIT: Elbette hayır. Biz gerçek dayanışmadan yanayız. Sendikanın yanlış tutumunu güçlendirici dayanışmadan yana değiliz. Bu tür dayanışmalar, özelde VDO işçilerinin ve genelde Alman proletaryasının yararına değildir. Bizce bu dayanışma doğru, siyasal bir temelde, yol gösterici yönde olmalıdır. Bunun için biz, siz *İşçinin Sesi* taraftarlarından daha fazla destek, daha fazla dayanışma bekliyoruz ve doğru tutumunuzla yanımızda bulunduğunuz için size teşekkür ediyoruz.

İşçinin Sesi: Biz her zaman haklı kavganın yanında olacağız. Başarılar.

Bir bildiri çıkardık ve VDO işçilerine şu öneriyi yaptık:

Lokavta karşı sen de fabrikayı işgal et

Değerli Yoldaşlar,

Federal Almanya'da İG-Metal ve İG-Druck sendikalarının yükselttikleri 35 saatlik çalışma süresi istemi desteklenmesi gereken bir istemdir.

"Ücretler aynı kalmak koşuluyla 35 saat" istemi kısa bir dönemde hemen hemen Almanya'nın her şehrinde yansıdı. Bu istem gerçekleşseydi Alman işçi sınıfına büyük yararları, onun gelişmesine önemli bir katkısı olacaktı. Ancak sendikaların işverenle uzlaşma tutumları ve 35 saat istemini aşamalı savunmaları önümüzdeki kısa dönemde işçiler arasında sendikalara karşı bir kuşku doğuracak.

Grevlere karşı işverenler lokavt ilan ettiler. Hesen eyalet mahkemesi lokavtın yasak olduğunu belirtmekle birlikte daha sonra işverenden yana bir tutum aldı. Bu yüzden işverenler lokavtları sürdürüyorlar. İşçiler ise fabrika kapılarının önünde bekliyorlar. Frankfurt'ta bizim de başından beri aktif olarak çalıştığımız VDO fabrikasından birkaç örnek vereceğim.

VDO'da 2000 civarında işçi çalışmaktadır. Bu sayının üçte ikisini bayan işçiler oluşturmaktadır. Frankfurt Türkiyeli İşçiler Birliği (FTİB) olarak bir bildiri çıkardık. Bildiride VDO'da 8 Mayıs'ta yapılan grev oylamasında işçilerin grev için oy vermelerini istedik. İşçilerle yaptığımız konuşmalarda da bunu işledik. İşçilerin büyük bir çoğunluğu greve evet dedi. Buna rağmen buradaki sendika yöneticileri greve gitmedi. Gerekçe de şu idi: Öteki metal işkollarında nasılsa grevler var, bu fabrika ister istemez parça satamayacak, onun için grev yapmaya gerek yok. Böyle dediler ve çalışmaya devam ettiler. Tabii ki bu arada işveren de boş durmadı. Fransa'dan işçi getirdi. Bu üç hafta süresince yeteri kadar mal stoku yaptı. Sonunda işverenin işçilere oynayacağı oyunun zamanı geldi. 30 Mayıs'ta işveren lokavt uyguladı.

FTİB yeni bir bildiri çıkardı. İşçilere somut bir öneri ile gittik. İşyerini korumak için işyerini işgal et dedik. İşçiler arasında tartışmalar başladı. Bir hafta boyunca işçilere sabahları erkenden çay ve kahve götürdük. Sendika yöneticileri de, en az işverenler kadar bizden rahatsız oluyorlardı. Daha sonra bir toplantı yapıldı. Toplantıda Türkiyelileri temsilen Türkçe bir konuşma da yapılacaktı. Daha doğrusu toplantı Türkiyelilere yönelikti. Konuşmayı yapan Türkiyeli sendikacı birbiriyle bağlantısız konulara değindi. Konuşmanın işçilerin sorunlarına çözüm getiren hiçbir yönü yoktu. Sendikacı özellikle üstüne basa basa şunları söyledi: "Arkadaşlar patronluk kolay bir iş olsaydı herkes patron olurdu. Alman hükümeti işçilerden yana tavır alıyor, bizden yana tavır almalıdır." Bu bay bu sözlerle ne demek istiyor? Patronların işçilerden daha akıllı olduğunu mu söylemek istiyor? Kimin kime karşı tavır almasını istiyor?

Bay sendikacı Alman hükümetiyle işverenlerin aynı düzenin sahipleri olduğunu çok iyi biliyor, onların çıkarlarının birbirlerine ters düşmediğini de çok iyi biliyor ama nedense işçilere Alman hükümetini işçi taraftarı göstermeye çalışıyor. Asıl sorunun özünü çarpıtıyor. İşçilere işverenlere karşı nasıl bir savaşım vereceklerini, savaşımın gerçek anlamda nasıl verilmesi gerektiğini anlatmıyor. Çünkü işlerine gelmiyor. Çünkü işçilerin sendika bürokrasisine karşı yükseltecekleri örgütlü savaşımdan korkuyorlar. Böylesine basit ve teslimiyetçi yöntemlere başvurmalarının nedeni budur. Bu teslimiyetçi tutum, işçiler arasında sendikaya güvensizlik yaratmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Bu olaylar sürerken bir hafta sonu fabrikanın yan sokağında bir festival düzenlendi. Biz de yayın masalarımız ve yemeklerimizle katıldık. "Gelecek onun için savaşanlarındır" flaması, kitaplarımız, "kaldırımı bekleme, fabrikayı işgal et" belgimiz işçiler arasında ilgiyle karşılandı.

İşçi sınıfının sınıf bilincini sulandıranların, gerici politikalarına işçileri ve onların çıkarlarını alet edenlerin, işçilerden yiyecekleri yumruğun zamanı geldi. Yaşasın yerli ve yabancı işçilerin birlikte savaşımı. 35 saat için savaşımımızı yükseltelim!

Sami Sönmez, Frankfurt

ANAHTAR

Engel'sin Konut Sorunu'*na yazdığı bu önsözde dile getirilen bazı fikirler bugünün Türkiye'sini anlamak açısından özel bir önem taşıyor. Bunlardan biri, Engels'in Almanya'nın kapitalist gelişmesine ilişkin söyledikleridir. Engels'in anlattıklarıyla bugün Türkiye'de olanlar arasında çarpıcı bir benzerlik vardır. Bir başkası ise, burjuvazinin işçilerin konut sahibi olmasını neden bu kadar istediğine getirdiği yanıttır. Bu fikir Özal'ın "toplu konut" yaygarasının altında yatanı da çok güzel sergiliyor.*

KONUT SORUNU'NA ÖNSÖZ

Aşağıdaki çalışma, benim 1872 yılında Leipzig *Volksstaat* için yazmış olduğum üç makalenin yeniden basımıdır. Tam da o zamanda Fransız milyarları Almanya'ya akmaktaydı: Kamu borçları ödenmiş, kaleler ve kışlalar inşa edilmiş, silah ve savaş malzemesi yığınakları yenilenmiş, kullanılabilecek sermaye, dolaşımdaki para hacminden hiç de az olmayan muazzam bir ölçüde birdenbire artmıştı. Ve bütün bunlar, tam da Almanya, yalnızca "birleşik bir imparatorluk" olarak değil, aynı zamanda büyük bir endüstri ülkesi olarak da dünya arenasına girerken oluyordu. Bu milyarlar, onun genç büyük ölçekli endüstrisine güçlü bir ivme kazandırdı. Ve illüzyonları açısından pek zengin olan, savaşta da süren kısa bolluk döneminden de, hemen arkasından 1873-1874'te gelen ve Almanya'nın bir endüstri ülkesi olarak dünya pazarında kendi payını elinde tutabileceğini kanıtladığı büyük çöküşten de, herşeyden önce o milyarlar sorumludur.

Eski kültüre sahip bir ülkenin, manüfaktür ve küçük ölçekli üretimden büyük ölçekli üretime böyle bir geçiş, hem de üstelik böyle elverişli koşulların hızlandırdığı bir geçiş yaptığı bir dönem, aynı zamanda ağırlığıyla "konut kıtlığı" dönemidir. Bir yandan kırsal işçi yığınları endüstri merkezleri haline gelen büyük kentlere birdenbire çekiliyorlar, öte yandan bu eski kentlerin bina düzeni, yeni büyük ölçekli endüstrinin koşullarına ve buna denk düşen trafiğe artık uymuyor. Caddeler genişletiliyor ya da yeniden açılıyor ve demiryolları bunları kesip kesip geçiyor. Tam işçilerin kentlere yığınlar halinde akın ettikleri sırada işçi evleri büyük çapta yıktırılıyor. İşçiler için ve müşteri açısından işçilere bağımlı olan küçük tüccarlar ve küçük yapım işyerleri için ani konut sıkıntısı bundandır. En başından beri endüstri merkezi olarak gelişen kentlerde bu konut sıkıntısı bilinmez gibi birşeydir. Örneğin Manchester, Leeds, Bradford, Barmen Elberfeld böyledir. Öte yandan Londra, Paris, Berlin ve Viyana'da bu sıkıntı, zamanında keskin biçimler aldı ve çoğunlukla, kronik bir biçimde varlığını sürdürdü.

Dolayısıyla, tam da Almanya'da gerçekleşen endüstriyel devrimin bir belirtisi olan bu keskin konut sıkıntısı günün basınını "konut sorunu" üzerine yazılarla doldurdu ve her tür toplumsal şarlatanlığa yol açtı. Bu tür bir dizi makale yolunu bulup *Volksstaat*'a girdi. Daha sonra Württemberg'den A. Mülberger M.D. olduğunu açıklayan bir anonim yazar, bu sorun aracılığıyla, Proudhon'un her derde deva toplumsal ilacının mucizevi etkileri hakkında Alman işçilerini aydınlatmak için eline elverişli bir fırsat geçtiğini düşündü. Bu garip makalelerin nasıl olup da kabul edildiğine ilişkin şaşkınlığımı editörlere bildirdiğimde bana, öyleyse yanıt ver dendi. Ben de bunu yaptım. (Bak birinci bölüm: Proudhon konut sorununu nasıl çözüyor.) Bu makale dizisini Dr. Emil Sax'ın çalışmasını temel alarak iyiliksever burjuvazinin sorununa bakışını incelediğim ikinci bir dizi izledi. (Bak ikinci bölüm: Burjuvazi konut sorununu nasıl çözüyor.) Oldukça uzun bir aradan sonra Dr. Mülberger makalelerimi yanıtlayarak beni onurlandırdı. Bu beni yeniden yanıt vermeye zorladı (Bak üçüncü bölüm: Proudhon ve konut sorununa ek) ve böylece hem polemik, hem de benim bu sorunla özel uğraşım sona erdi. Bir kitapçık olarak da basılmış olan bu üç makale dizisinin tarihçesi budur. Şimdi yeni bir basımın gerekli hale gelmiş olmasını kuşkusuz Alman hükümetinin her zamanki gibi çalışmayı yasaklayarak kitabın satışını olağanüstü arttıran ince ilgisine borçluyum. Burada, bu vesileyle kendilerine saygı dolu teşekkürlerimi sunarım.

Metni bu yeni basım için gözden geçirdim, birkaç ekleme ve not kattım ve birinci bölümde, karşıtım Dr. Mülberger'in ne yazık ki keşfedememiş olduğu küçük bir ekonomik yanlışı düzelttim. Bu gözden geçirme sırasında, uluslararası işçi sınıfı hareketinin son on dört yılda ne denli dev bir ilerleme göstermiş olduğu kafamda canlandı. O zamanlar "Latin kökenli dilleri konuşan işçilerin, yirmi yıldır Proudhon'un yapıtlarından başka bir kafa gıdası olmadığı", daha da öte, sıkışık durumlarda, Proudhonculuğun, Proudhon'u hepimizin başöğretmeni olarak niteleyen ve "anarşizm"in babası olan Bakunin'ce sunulan daha da tek yanlı biçiminden başka kafa gıdası olmadığı hâlâ bir olguydu. Fransa'da işçiler arasında yalnızca küçük bir gurupçuk olmalarına karşın Proudhoncular, belirli bir biçimde formüle edilmiş bir programa sahip olan ve Komün'de ekonomik alanda önderliği ellerine geçirmeyi becerebilen tek gurup-tu. Belçika'da Proudhonculuk Valon işçileri arasında tartışmasız saltanatını sürdürürken, İspanya ve İtalya'da birkaç yalıtlanmış istisna dışında, işçi sınıfı hareketi içinde anarşist olmayan herşey kesinlikle Proudhoncuydu. Ya bugün? Fransa'da Proudhon işçiler arasından tamamen atılmış olup, Proudhoncular olarak kendilerini "sosyalistler" diye adlandıran, ancak kendilerine karşı en enerjik kavganın sosyalist işçilerce sürdürüldüğü, radikal burjuva ve küçük burjuvalar arasında destekçilere sahip bulunuyor. Belçika'da Flamanlar, Valonları hareketin önderliğinden kazıdılar, Proudhonculuğu attılar ve hareketin düzeyini büyük ölçüde yükselttiler. İspanya'da İtalya'da da olduğu gibi, yetmişlerin anarşist yükselişi geri çekildi ve beraberinde Proudhonculuğun kalıntılarını da götürdü. İtalya'da yeni parti henüz netleşme ve oluşma sürecindeyken İspanya'da, *Nueva Federacion Madrilena* olarak Enternasyonal'in Genel Konsey'ine sadık kalan küçük çekirdek güçlü bir partiye dönüştü ve cumhuriyetçi basının kendisinden de izlenebileceği gibi, burjuva cumhuriyetçilerin işçiler üstündeki etkisini, gürültücü anarşist atalarının yapabildiğinden çok daha etkin biçimde kırıyor. Latin işçiler arasında Proudhon'un unutulan yapıtlarının yerini *Kapital, Komünist Manifesto,* Marksist okulun çeşitli başka çalışma araçları aldı ve Marks'ın temel istemi, tek siyasal erk durumuna yükselmiş proletarya tarafından bütün üretim araçlarına toplum adına el konulması Latin ülkelerinde de bütün devrimci işçi sınıfının istemi oldu.

Peki ama, eğer Proudhonculuk Latin ülkelerinin işçileri arasında da en sonunda yerinden olduysa ve gerçek varağıyla uyumlu olarak o eğer yalnızca Fransız, İspanyol, İtalyan ve Belçika burjuva radikallerine, onların burjuva ve küçük burjuva arzularının bir ifadesi olarak hizmet ediyorsa, neden bugün ona geri dönelim? Bu makaleleri yeniden basarak neden zaten ölü olan bir hasımla yeniden çarpışalım?

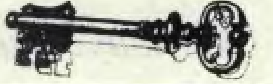
Birinci olarak, bu makaleler, yalnızca Proudhon'a ve onun Alman temsilcisine karşı bir polemikle sınırlı değildir. Marks'la benim aramda varolan işbölümünün sonucu olarak, Marks'ın büyük temel çalışmasına zaman ayırabilmesini sağlamak amacıyla, dergilerde, gazetelerde, yani özellikle karşıt görüşlerle kavgada düşüncelerimizi sunma görevi bana düşmüştü. Bu, başka tür görüşlere karşı çıkan görüşlerimizi benim genellikle polemik biçiminde sunmamı gerekli kıldı. Burada da öyle oldu. Birinci ve üçüncü bölümler, yalnızca sorunun Proudhoncu anlayışının eleştirisini değil, bizim kendi anlayışımızın bir sunuşunu da içeriyor.

İkinci olarak, Proudhon, Avrupa işçi sınıfı hareketi tarihinde, sessiz sedasız unutulmayacak kadar önemli bir rol oynadı. Teorik olarak reddedilmiş ve pratik olarak safdışı edilmiş olmakla birlikte hâlâ tarihsel ilgiyi koruyor. Kim modern sosyalizmle ayrıntılı bir biçimde ilgileniyorsa, aynı zamanda hareketin "üstesinden gelinmiş görüşler"ini de öğrenmek durumundadır. Marks'ın *Felsefenin Sefaleti,* Proudhon toplumsal reform için pratik önerilerini getirmeden birkaç yıl önce yayınlandı. Marks burada Proudhon'un değişim bankasını yalnızca embriyon olarak keşfedebildi. Dolayısıyla, bu açıdan bu çalışma, ne yazık ki çok yetersiz bir biçimde de olsa Marks'ın çalışmasını tamamlıyor. Marks bütün bunları daha iyi ve daha ikna edici bir biçimde yapardı.

Ve son olarak, burjuva ve küçük burjuva sosyalizmi şu anda bile Almanya'da güçlü olarak temsil ediliyor. Bir yandan, Kürsü Sosyalistleri ve her çeşit iyilikseverlerce temsil ediliyor ki, bunlar için işçileri kendi konutlarının sahibi yapma arzusu hâlâ önemli bir rol oynuyor ve bu yüzden benim çalışmam, onlara karşı hâlâ geçerlidir. Öte yandan belli bir küçük burjuva sosyalizmi Sosyal-Demokrat Parti'nin kendi içinde, hatta partinin Reicstag gurubunda temsil ediliyor. Bu şöyle yapılmaktadır: Modern sosyalizmin temel görüşleri ve bütün üretim araçlarının toplumsal mülkiyete dönüştürülmesi istemi haklı diye kabul edilirken, bunun gerçekleştirilmesinin, ancak uzak gelecekte, bütün pratik amaçlar açısından görünmez bir gelecekte olanaklı olduğu ilan ediliyor.

Böylece, şimdilik kişi yalnızca toplumsal yamalamadan medet ummalıdır ve "çalışan sınıfın yükseltilmesi" denilen şey için en gerici çabalara bile, duruma göre, sempati gösterilebilir. Böyle bir eğilimin, doruk noktada bir kültürsüzlük ülkesi olan Almanya'da, özellikle endüstriyel gelişmenin bu eski ve kökleri derinde olan kültürsüzlüğü şiddetle ve yığınsal ölçekte toprağından kopardığı bir zamanda varolması kaçınılmazdır. İşçilerimizin Anti-Sosyalist Yasa'ya, polise ve mahkemelere karşı son sekiz yıldır sürdürdükleri savaşımda muhteşem bir biçimde gösterdikleri harikulade sağduyu düşünüldüğünde bu eğilim harekete pek zararlı değildir. Ancak böyle bir eğilimin varlığını açıkça kavramak gereklidir. Eğer bu eğilim, sonradan daha belirgin bir biçim ve hatlarında daha bir açıklık kazanırsa — ki bu gerekli hatta istenilir birşeydir — o zaman kendi programını formüle edebilmek için geriye, kendinden öncekilere gitmek zorunda kalacaktır ve böyle yaptığında da Proudhon'dan kaçınabilmesi çok zordur.

Büyük burjuvanın ve küçük burjuvanın ikisinin de "konut sorunu"na getirdiği çözümün özü, işçinin kendi barınağına sahip olmasıdır. Ancak bu nokta, Almanya'nın son yirmi yıllık endüstriyel gelişmesinin çok garip bir ışık altında gösterdiği bir noktadır. Başka hiçbir ülkede, yalnızca kendi barınaklarına değil aynı zamanda bir bahçeye ya da tarlaya sahip olan bu kadar çok sayıda ücretli işçi bulunmaz. Bu işçilerin yanısıra, hem de gerçekte oldukça sağlam bir kullanım hakkıyla, kiracı olarak evi ve bahçesi ya da tarlası olan çok sayıda başkaları da vardır. Küçük sebze bahçeciliği ya da küçük ölçekli tarımla birlikte yürütülen kırsal ev ekonomisi Almanya'nın yeni büyük ölçekli endüstrisinin geniş tabanını oluşturuyor. Batı'da çoğunlukla işçiler oturdukları yerlerin sahipleriyken Doğu'da ana olarak kiracıdırlar. Ev ekonomisinin, küçük sebze bahçeciliği ve tarımla ve dolayısıyla güvenceli konut edinmeyle bu bileşimine yalnızca el dokumacılığının makinalı dokumacılığa karşı hâlâ savaşım verdiği yerlerde, Aşağı Ren bölgesi ve Vestfalya'da, Saksok Erzgebirge ve Silezya'da değil, aynı zamanda ev ekonomisinin herhangi bir türünün kendini kırsal bir meslek olarak yerleştirmiş bulunduğu her yerde, örneğin Thüringer Ormanı'nda ve Rhön yöresinde karşılaşıyoruz. Tütün tekelinin tartışıldığı sıralarda püro yapımının zaten ne kadar büyük ölçüde kırsal ev ekonomisince sürdürülmekte olduğu ortaya çıkmıştı. Bundan birkaç yıl önce

ANAHTAR

"...önceki tarihsel aşamada işçilerin görece refahlarının tabanı olan şey, yani tarımın ve endüstrinin içiçeliği, ev, bahçe ve tarla sahipliği, bir barınağa sahip olmanın verdiği güvence, bugün, büyük ölçekli endüstrinin egemenliğinde, yalnızca işçiye en kötü engeli oluşturmakla kalmıyor, bütün işçi sınıfı için en büyük şanssızlık, ücretlerin eşi görülmedik biçimde normal düzeyin altına itilmesinin ve üstelik yalnızca ayrı yörelerde ve işkollarında değil, bütün ülkede böyle olmasının tabanı durumuna geliyor."

Eyfel yöresinde olduğu gibi, ne zaman küçük köylüler arasında sıkıntı yoğunlaşsa burjuva basını hemen tek çare olarak uygun bir ev ekonomisinin getirilmesi yönünde bağırtılar yükseltir. Ve gerçekte, hem küçük topraklı Alman köylüsünün artan yoksulluğu, hem Alman endüstrisinin genel durumu kırsal ev ekonomisini sürekli yaygınlaşmaya zorlar. Bu, Almanya'ya özgü bir olgudur. Benzeri bir durumu Fransa'da ancak çok istisnai olarak, örneğin ipek kozacılığının yapıldığı yörelerde buluyoruz. Hiç küçük köylünün bulunmadığı İngiltere'de kırsal ev ekonomisi gündelikçi tarım işçilerinin eş ve çocuklarının çabalarına bağlıdır. Almanya'da olduğu gibi, gerçek köylü ailelerince kırsal ev ekonomisi olarak terziliğin sürdürüldüğünü yalnızca İrlanda'da gözlemleyebiliyoruz. Doğal olarak Rusya'dan ve endüstriyel dünya pazarında temsil edilmeyen öteki ülkelerden burada bahsetmiyoruz.

Ve burada, modern işçinin ev ve toprak sahipliğinin "hayrı" bütün gözalıcılığı içinde görülüyor. İrlanda'nın ev ekonomilerini bile zar zor dışarıda tutarak diyebiliriz ki, hiçbir yerde, Almanya'nın ev endüstrisindeki gibi utanmazcasına düşük ücret ödenmiyor. Rekabet, ailenin kendi küçük bahçe ya da tarlasından kazandığını kapitalistin, işgücünün fiyatından düşürmesine izin veriyor. İşçiler onlara dayatılan her türlü parçabaşı ücreti kabul etmek zorunda kalıyorlar, çünkü yoksa hiçbir şey kazanamayacaklar, yalnızca kendi tarım ürünleriyle ise yaşayamazlar, öte yandan onları oldukları yere zincirleyen ve başka iş aramalarının önünde engel olan tam da bu tarım ve toprak sahipliğidir. Bu, Almanya'nın bütün bir dizi küçük malla dünya pazarında rekabet etme kapasitesini besleyen tabandır. *Bütün kâr, normal ücretlerden kesinti yapılarak çıkıyor ve bütün artı-değer alıcıya sunulabiliyor.* Çoğu Alman dışsatım malının olağanüstü ucuz olmasının sırrı işte budur.

Öteki endüstri alanlarındaki Alman işçilerinin de ücretlerini ve yaşam koşullarını, Batı Avrupa ülkelerindeki düzeyin altında tutan, herşeyden çok bu durumdur. Emeğe, geleneksel olarak işgücü değerinin çok altında tutulan böyle fiyatlar ödemenin getirdiği ağır yük, kent işçilerinin hatta büyük kentlerdeki işçilerin ücretlerini de işgücü değerinin altına itiyor. Kötü ücret ödeyen ev endüstrisinin kentlerdeki eski zanaatların da yerini almış olması bu durumu pekiştiriyor ve burada da ücretlerin genel düzeyini aşağıya itiyor.

Böylece, endüstri açısından, Almanya'nın yaygın yörelerinde öyle bir durum vardır ki, bu, ilk bakışta makinalaşmaya geçilmeden önce varolan duruma benziyor. Ancak bu, yalnızca ilk bakışta böyledir. Eskinin, küçük sebze bahçeciliği ve tarımla bağlı kırsal ev ekonomisi, en azından endüstrinin gelişmekte olduğu ülkelerde işçi sınıfı için çekilebilir, hatta yer yer rahat bir maddi durumun, ama aynı zamanda entellektüel ve siyasal hiçliğin tabanıydı. El yapımı ürün ve onun maliyeti pazar fiyatını belirliyordu ve günümüzle karşılaştırıldığında dikkate alınmayacak denli küçük olan emek üretkenliği yüzünden pazar, bir kural olarak, arzdan daha hızlı gelişiyordu. Bu, İngiltere'de ve kısmen Fransa'da, geçen yüzyılın aşağı yukarı ortalarında özellikle tekstil endüstrisinde geçerliydi. Oysa o zamanlar Otuz Yıl Savaşları'nın yıkımından yeni kurtulmakta olan ve en elverişsiz koşullar altında yükseliş yolunu açmaya çalışan Almanya için durum doğal olarak oldukça farklıydı. Almanya'nın dünya pazarı için üretim yapan tek ev endüstrisi olan keten dokumacılığı, vergiler ve feodal haraçlarla öyle ağır bir yük altındaydı ki, dokumacı köylüleri köylülüğün geri kalan kesiminin çok düşük olan düzeyinden yukarıya çıkarmadı. Yine de o zamanlar kırsal endüstri işçisi belli bir varlık güvencesine sahipti.

Makinanın çıkışıyla bütün bunlar değişti. Fiyatlar artık makina-yapısı ürün tarafından belirleniyordu ve yerli endüstri işçisinin ücreti bu fiyata bağlı olarak düştü. İşçi ya bunu kabullenmek zorundaydı ya da başka bir iş arayacaktı ve bunu da proleterleşmeden, yani küçük evini, bahçesini ve tarlasını, kendisinin de olsa, kiralık da olsa elden çıkarmadan yapamazdı. Ancak çok ender durumlarda böyle birşeyi yapmaya hazırdı. Ve böylece, doğası gereği, eski kırsal el dokumacılarının küçük sebze bahçeciliği ve tarımı, el dokuma tezgahının mekanik dokuma tezgahına karşı savaşımının her yerde sürüncemeli yürümesinin ve Almanya'da henüz sonul hesaplaşmasını tamamlamamış olmasının nedeni oldu. Bu savaşımda ilk kez özellikle İngiltere'de görüldü ki, geçmişte işçinin göreceli refahının tabanı olan aynı durum — yani onun üretim aracına sahip olması — şimdi onun için bir engel ve şanssızlık olmuştu. Endüstride mekanik tezgah onun el tezgahını yendi, tarımda ise büyük ölçekli tarım onun küçük ölçekli tarımcılığını safdışı bıraktı. Ancak çok sayıda insanın kollektif emeği ve makina ve bilimin uygulanması, her iki üretim alanında da toplumsal kural haline gelirken işçi, kendi küçük evi, bahçesi, tarlası ve el tezgahıyla çağdışı kalmış bireysel üretim ve el emeği yöntemlerine zincirlenmekteydi. Ev ve bahçe sahipliği şimdi tam hareket özgürlüğüne sahip olmaktan çok daha az avantajlıydı. Hiçbir fabrika işçisi yavaş yavaş ama kesinlikle aç kalan kırsal el dokumacısı ile yer değiştirmek istemezdi.

Almanya dünya pazarına geç çıktı. Büyük ölçekli endüstrimiz kırklardan başlar. İlk ivmesini 1848 Devrimi'nden aldı ve ancak 1866 ve 1870 devrimleri en azından önündeki en kötü siyasal engelleri ortadan kaldırdıktan sonra, tam gelişebildi. Bu kez de dünya pazarını büyük ölçüde tutulmuş buldu. Yığınsal tüketim maddelerini İngiltere, zarif, lüks maddeleri ise Fransa sağlıyordu. Almanya bunlardan ilkine fiyatta, ötekine de kalitede üstün gelemezdi. Dolayısıyla, şimdilik, Alman üretiminin o güne dek yenik düşmüş yolunu izleyerek İngilizler için çok az ve Fransızlar için çok bayağı olan maddelerle dünya pazarına ucundan bucağından girmekten başka yol kalmıyordu. Kuşkusuz Almanların önce iyi örnekler sonradan da kötü mallar yollayarak yaptıkları en gözde dolandırıcılık alışkanlığı kısa zamanda dünya pazarınca yeterince sert biçimde cezalandırıldı ve artık terkedildi. Öte yandan aşırı üretimin rekabeti saygıdeğer İngilizleri bile giderek kalite düşürme yoluna soktu ve dolayısıyla bu alanda yenilmez olan Almanlara üstünlük sağladı. Ve böylece biz sonunda büyük ölçekli bir endüstriye sahip olduk ve dünya pazarında bir rol oynamaya başladık. Ancak bizim *büyük ölçekli* endüstrimiz (iç talebin sınırlarının çok ötesinde üretim yapan demir endüstrisi dışta kalmak üzere) hemen hemen bütünüyle yalnızca iç pazar için çalışıyor ve bizim yığınsal dış satımımız çok fazla sayıda küçük maldan oluşuyor. Bu küçük mallar temel olarak kırsal ev ekonomisince piyasaya çıkarılırken, büyük ölçekli endüstri, en fazla, gerekli yarı-mamul maddeleri sağlıyor.

Burada açıkça görmekteyiz ki, önceki tarihsel aşamada işçilerin görece refahlarının tabanı olan şey, yani tarımın ve endüstrinin içiçeliği, ev, bahçe ve tarla sahipliği, bir barınağa sahip olmanın verdiği güvence, bugün, büyük ölçekli endüstrinin egemenliğinde, yalnızca işçiye en kötü engeli oluşturmakla kalmıyor, bütün işçi sınıfı için en büyük, şanssızlık, ücretlerin eşi görülmedik biçimde normal düzeyin altına itilmesinin ve üstelik yalnızca ayrı yörelerde ve işkollarında değil, bütün ülkede böyle olmasının tabanı durumuna geliyor. Ücretlerden yapılan bu anormal kesintiler sayesinde yaşayan ve zenginleşen büyük ve küçük burjuvazinin, kırsal endüstri ve işçilerin kendi evlerine sahip olması konusundaki coşkusuna ve yeni ev endüstrilerinin ortaya çıkışını kırdaki bütün yoksulluğun tek çaresi olarak nitelemesine şaşmamak gerek!

Bu işin bir yönü, ama bir de öteki yönü var. Ev endüstrisi Alman dış ticaretinin ve böylece bütün büyük ölçekli endüstrinin geniş tabanı oldu ve bu yüzden Almanya'nın geniş yörelerine yayıldı, yayılmasını her geçen gün hâlâ da sürdürüyor. Kendi tüketimi için yaptığı endüstriyel ev üretiminin ucuz konfeksiyon ve makina üretimince yıkılmasından, hayvan besiciliğinin ve böylece kendi gübre üretiminin de işaretleme sisteminin çözülmesi, ortak işaretin ve zorunlu rotasyonun kaldırılması sonucunda çökmesinden bu yana, küçük köylünün yıkımı kaçınılmazdır. Bu yıkım tefeciye kurban düşmüş olan küçük köylüyü zorla modern ev endüstrisinin kollarına itiyor. İrlanda'da toprak ağasının toprak rantı gibi, Almanya'da da ipotek tefecisinin faizi topraktan elde edilen üründe değil, ancak endüstriyel köylünün ücretleriyle karşılanabilir. Ancak ev endüstrisinin yayılmasıyla, köylü yöreleri birbiri ardısıra günümüzün endüstriyel hareketinin içine çekiliyor. Ev endüstrisinin kırsal bölgeleri devrimcileştirmesidir ki Almanya'da endüstri devrimini İngiltere ve Fransa'da olduğundan çok daha geniş bir alana yayıyor. Endüstrimizin görece düşük düzeyi, onun alan olarak yayılmasını daha çok gerekli kılıyor. Bu, İngiltere ve Fransa'nın tersine Almanya'da devrimci işçi sınıfı hareketinin, yalnızca kentsel merkezlerde kalmak yerine ülkenin daha büyük kesimlerine bu denli büyük çapta yayılmış olmasının nedenini açıklar. Ve bu da hareketin sakin, emin ve karşı konulamaz ilerlemesini açıklar. Son derece açıktır ki, Almanya'da başkentte ve öteki büyük kentlerde muzaffer bir ayaklanma, ancak daha küçük kentlerin ve kırsal bölgelerin büyük bölümü devrimci değişim için olgunlaştığında olanaklı olacaktır. Normale yakın bir gelişme olursa, biz hiçbir zaman 1848 ve 1871 yıllarında Parislilerinki gibi işçi sınıfı zaferleri kazanma konumunda olmayacağız, ama yine aynı nedenle, her iki durumda da Paris'in karşılaştığı gibi, devrimci başkentin gerici illerce uğratıldığı yenilgilere de uğramayacağız. Fransa'da hareket her zaman başkentten kaynaklandı, Almanya'da ise büyük endüstri, manifaktür ve ev endüstrisi bölgelerinden kaynaklandı, başkent ancak daha sonra fethedildi. Bunun için belki gelecekte de insiyatif Fransızlarda kalacak ama karar yalnızca Almanya'da çarpışılarak sonuca erdirilebilir.

Şimdi ev endüstrisi ve manifaktür yaygınlaşması sonucunda Alman üretiminin belirleyici önemde dalı oldu ve böylece Alman köylülüğünü giderek daha fazla devrimcileştiriyor ama kendisi daha ileri bir devrimci değişikliğin yalnızca ön aşamasını oluşturuyor. Marks'ın zaten kanıtlamış olduğu gibi, *(Kapital,* İngilizce basım, c.1, s.470-480, Moskova 1965 — *İ.S.)* gelişmenin belirli bir aşamasında, makina ve fabrika üretimi nedeniyle ev endüstrisi ve manifaktürün de çöküş saati gelecektir. Ve bu saatin yakın olduğu görülüyor. Ancak, Almanya'da kırsal ev endüstrisi ve manifaktürün makinalar ve fabrika üretimince yıkılması demek, milyonlarca kırsal üreticinin geçiminin yok edilmesi, Alman küçük köylülüğünün hemen yarısının mülksüzleştirilmesi, yalnızca ev endüstrisinin fabrika üretimine değil, aynı zamanda köylü tarımının büyük ölçekli kapitalist tarıma ve küçük toprak mülkiyetinin büyük çiftliklere dönüşümü demektir. Yani, sermaye ve büyük toprak sahipliğinin yararına ve köylülerin pahasına bir endüstriyel ve tarımsal devrim demektir. Eğer Almanya'nın yazgısı, bu dönüşümü de hâlâ eski toplumsal koşullar altında yaşamaksa, bu sorgusuz sualsiz dönüm noktası olacaktır. Eğer o zamana dek hiçbir ülkenin işçi sınıfı insiyatifi ele almamışsa, Almanya kesinlikle ilk vuran olacak ve "şanlı ordu"nun köylü çocukları buna cesurca yardım elini uzatacaktır.

Ve bununla, her işçiye kendi küçük evinin mülkiyetini verecek ve böylece onu kendi kapitalistine yarı-feodal biçimde zincirleyecek olan burjuva ve küçük burjuva ütopya da çok farklı bir görünüm almaktadır. Onun gerçekleşmesi yerine bütün küçük kırsal ev sahiplerinin ev endüstrisi işçilerine dönüşmesi, "toplumsal girdaba" çekilen küçük köylülerin eski yalıtılmışlığının ve bununla birlikte siyasal hiçliğinin ortadan kaldırılması, endüstri devriminin kırsal bölgelere yayılması ve böylece nüfusun en durağan ve tutucu sınıfını kaynayan devrimci kazana dönüştürmesi ve bütün bunlar olup biterken, ev endüstrisine angaje olmuş köylülerin makinalar tarafından mülksüzleştirilmesi — ki bu onları isyana sürükleyecektir — ufukta görünmektedir.

Burjuva-sosyalist iyiliksever-ler, kapitalistler olarak kamu işlevlerini böyle başaşağı bir biçimde, toplumsal devrimin ilerlemesi yararına gerçekleştirdikleri sürece, biz onların bu ideallerden özel zevk almalarına izin verebiliriz.

Londra, 10 Ocak 1887

Ekmek fiyatının yüzde 100'lük bir artışla 50 liraya fırlaması bardağı taşıran damla olmuş. Halk sokaklara dökülmüş.

Karaman'da büyük olaylar olmuş

Burjuvazi, belediye oparlöründen, iki gün bedava ekmek dağıtılacağını ve ekmek fiyatlarının 35 liraya indirildiğini anons ederek halkı evlerine dönmeye ancak razı edebilmiş.

Artık faşizm eski gücünü yitirmeye başladı. Halk sınıflarındaki hoşnutsuzluk sürekli büyüyor. Burjuvazi umduğunu bulamadı. Uygulanan ekonomik politika kendilerini kurtaramadığı gibi, işçi sınıfının ve emekçi yığınların düzene başkaldırısını da önleyemedi. Yoldaşlar size bir tanıdığımın Türkiye'de tanık olduğu olayları aktaracağım. Bu tanıdık kendi sözleriyle aynen şunları anlattı:

Geçtiğimiz mayıs ayından önce yapılan zamlarla tüm tüketim maddelerinde yüzde yüze varan bir fiyat artışı oldu. Yapılan bu zamlarla işçi sınıfına yaşam hakkı tanınmadığı gibi, Özal'ın o çok sözünü ettiği orta direğin de beli büküldü. Karaman Belediyesi tarafından belirlenen fiyat tarifesine göre ekmek fiyatları yüzde yüzlük bir artışla 50 TL'ye yükseldi. İşçiler zaten yıllardır etin ve diğer birçok besin maddesinin adını unutmuştu. Tek besin maddeleri olan kuru ekmeğin de ellerinden alınmasıyla, artık seslerini yükseltme zamanının geldiğini anlayarak sokaklara döküldüler. İşçisi, emekçisi, memuru, dar gelirlisi, bütün halk, yığınlar halinde sokaklara dökülerek yeni zamları protesto ettiler. Halk şehirdeki ekmek fırınlarını yağmaladı. Belediye binasını taşlayarak binanın camlarını kırdı. Direniş dipçik ve coplara rağmen iki gün sürdü. Kadınlar boş tencereleri alıp, erkeklerle birlikte "tencerelerimizde yemek yerine taş kaynatıyoruz" diyerek burjuvaziye karşı nefretlerini belirttiler. Devlet, takviyeli silahlı güçlerini direnişçiler üzerine sürdüyse de onlar yedikleri dipçik ve coplara aldırmadan "iş, ekmek, hak verilmez alınır", "biz muz değil, ekmek istiyoruz" sloganlarıyla direnişlerini 48 saat sürdürdüler. Burjuvazi silah gücü ile direnişi kıramayacağını anlayınca, belediyenin yayın organları ile iki gün bedava ekmek dağıtılacağını ve ekmek fiyatlarının 35 TL'ye indirildiğini anons ederek halkı evlerine gitmeye ancak razı edebildi. Halkın evlerine çekilmesinden hemen sonra, kolluk güçleri devrimci avına çıktılar ve halkın arasında yerlerini alan birçok devrimciyi tutukladılar.

İşte tanıdığım böyle anlattı. Bu ve bu gibi olaylar gösteriyor ki, faşizmin çözülmesini zorlayan temel neden, halkın yükselmeye başlayan direnişidir. İşçilerin Türk-İş toplantısında söz hakkı istemeleri, cezaevlerindeki devrimcilerin direnişleri, binlerce burjuva aydınının Cumhurbaşkanlığına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verdikleri imzalı mektuplar, faşizmin çözülüşünün sadece birkaç örneğidir.

Burjuva gazetesi köşe yazarı Rauf Tamer, 8 Haziran tarihli Tercüman'da Özal hükümetinin istenileni yapamadığını belirtiyor ve "gemi su almaya başlamıştır" diyerek burjuvaziyi uyarıyor.

Burjuvazi artık yeni kurtuluş çareleri arama çalışmalarına girmiştir. Yukarıda belirtilen aynı burjuva gazetesinin baş yazarı Nazlı Ilıcak "Özal'ın partisi ANAP'ın alternatifi olmadığı için, sağda alternatif olan DYP'ye ağırlık verilmesini, ANAP'ın tabanının DYP'ye kaydırılmasını" öneriyor. Bu arada "sol"da sözüm ona alternatif olmaya aday bir burjuva partisi daha kurma çalışmaları başlamıştır.

Burjuvazi her çareye başvuracaktır. Sağda bir partiye, ya da "sol"da bir partiye "kurtarma" görevi düşecektir. Yan çareler de arayacaktır. Belki de Ortadoğu'da İran-Irak savaşına bulaşacak, ya da Kıbrıs'ta yeni bir "kurtarma operasyonu"na girişecektir. Ya da çarelerden biri olarak "kötü"ler içinde "zararsız" menşeviklere legalite hediyesi sunmayacakları ne malum? İşte bu, menşeviklerin arayıp da bulamadıkları fırsattır. Böyle bir durum işçi sınıfı ve devrimci harekette zaten varolan bilinç bulanıklığını daha da arttırır.

Biz elbette ki legal olanakların yararını yadsımıyoruz. Ancak legal olanakların nasıl kullanılacağını çok iyi bilmek gerekir ki, legal olanaklardan yararlanalım derken burjuvazi bizden yararlanmasın. Menşevikler gibi, solda bir liberal burjuva partisinin kuyrukçuluğunu yaparak burjuvazinin gediklerini kapamak bizim işimiz değil. Bizim görevimiz, burjuvazinin egemenliğini yıkmak için savaşmaktır. Buna giden yolda, her türlü legal olanaktan sonuna kadar yararlanırız. Ama burjuvaziyi yıkma amacıyla yola çıkan bir komünist partisinin illegal olduğu ölçüde özgür olduğunu da unutmayız. Yoldaşlar, varolan legal olanaklardan yararlanarak illegal örgütümüzü güçlendirelim.

Şahin Doğan, Heidelberg

Köln Konsolosluğu önünde biriken halka, 20 DM'lık ayak bastı parası uygulamasına ve bedelli askerliğe karşı çıkardığımız bildirileri dağıttık.

Artık Türkiye'y d vize parası düyoruz

Faşist darbeden sonra yığınlarda geri çekilme, olaylara sessiz kalma havası vardı. Dört yıla yakındır yapılanlar, devrimcilerin, demokratların üzerindeki işkenceler, açlık, sefalet yığınların bu durumunu değiştirdi. Evrenlere, Özallara karşı kini, nefreti arttırdı. Boşalmaya hazır bir bulut gibi dalga dalga homurdanmalar, isyan edişler yayılıyor.

Köln'de idam ve işkenceleri protesto etmek amacıyla konan bir eyleme katıldık. Yüzlerce işçi konsolosluk önünde işlem yaptırmak için sıra bekliyordu. Bundan bir ay önce Özal hükümeti, Türkiye'ye izne giden her işçinin 20 DM ayak bastı parası ödemesi için bir haraç yasası çıkarmıştı. Bununla ilgili bir bildiri yayınladık ve bu bildiride işçilere bu uygulamalara karşı çıkmaları, işçi düşmanlarına haraç yedirmemeleri ve bu tür uygulamaları protesto etmeleri için çağrıda bulunduk.

Konsolosluk kapısında işçilerin arasına daldık, yukarıda belirttiğimiz ve ayrıca bedelli askerliğe karşı çıkardığımız bildirileri dağıttık. İşçilerle çok olumlu bir tartışma başladı. İşçiler etrafımızı sardılar. Tartışmalara epey işçi katıldı. Devlete karşı kinlerini boşalttılar. Özal hükümetinin işçiler üzerindeki bu iğrenç uygulamalarını protesto ettiler. "Bunca çile yetmiyormuş gibi bir de cebimizdeki üç kuruş ekmek paramıza göz dikiyorlar, Türkiye'ye gitmek için bile bizden vize parası istiyorlar, Avrupa ülkelerine uygulanan vizeden sonra bir de Türkiye'ye mi vize ödeyeceğiz" diye nefretlerini dile getirdiler.

Evet yoldaşlar, bundan bir-iki yıl önce böyle bir eylem konulduğunda, konsolosluk görevlileri kepenkleri indirirler, perdeleri kapatarak hiçbir işlem yapmazlardı. Ama bugün yapamadılar çünkü hava değişti ve dalga dalga nefret yayılıyor.

Avrupa'da durum böyleyse, bir de Türkiye'deki sınıf kardeşlerimizin durumunu düşünelim. Boşalmaya hazır bulut gibi yığınlar kinle dolu, açlığın, sefaletin getirdiği hırsla gelecek günlerin kanlı savaşımına hazırlanıyorlar.

Bir gün o bulut yığını boşalacak, susuz topraklar sulanacak ve karanfiller kızıl kızıl açacak.

Hasan Yılmaz, Köln